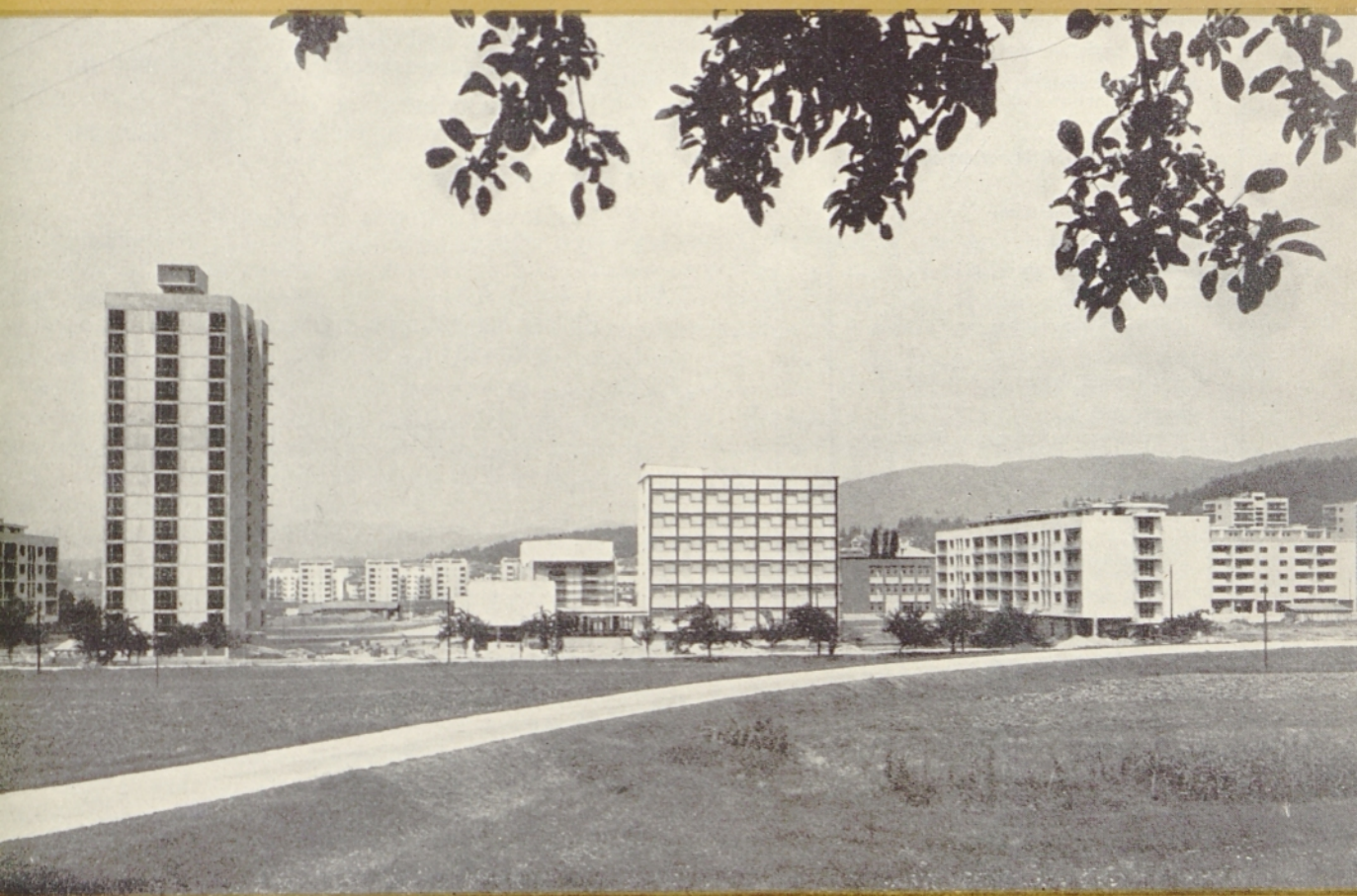

RODINA

GRUDA

VSEBINA

Beseda ob koncu letošnjih obiskov

T. B.:

Letošnji zagrebški velesajem prepričljiv dokaz sposobnosti in zmogljivosti mlade jugoslovanske industrije

Novo v prerojeni domovini

Anhovski cementarji so dobili svoj dom kulture

I. S.:

Kamen bo pričal še poznim rodovom

M. Višnikar:

Ni jih več med nami

E. Petrin:

Nabrali smo si nove moči

Martin Pajtler:

Prihodnje leto pojdem na Triglav

Jurij Artič:

Moj letošnji dopust v domovini

Martin Kink:

Nepričakovano srečanje v domačem kraju

Socialno zavarovalne terjatve v Zahodni Nemčiji

-st-

Naš letošnji tisk o rojakih

Piknik v Polhovem Gradcu filman

Po domači deželi

Na svidenje, rodna zemljica! (fotoreportaža)

Še nekaj prireditev za rojake

Co. A. Kristan:

Počastitev slovenskega kongresnika Blatnika

Ina Slokan:

Kako vse drugače je danes

Domovina na tujih tleh

Mladi rod

Breda Valenčič:

Jesen je tu

Zahvala vsem vestnim naročnikom, posebno našim zastopnikom

Miško Kranjec:

Grlice (nadaljevanje)

Slika na ovitku:

Novo Velenje,
najmlajše slovensko mesto

ROJAKINJE, ROJAKI!

Izberite knjige v domačem jeziku in o domači zemlji:

M E L I K :

Jugoslavija . . . . . pl. 2300 din

M A L :

Stara Ljubljana in njeni
ljudje . . . . . pl. 950 din

Zgodovina Ljubljane I. —
Geologija in arheologija . br. 900 din

Uredniški odbor:
Ljubljana v ilegali . . pl. 3200 din

G R A F E N A U E R :

Zgodovina narodov Jugoslavije
I. del (II. del v tisku) . . pl. 1200 din

P R I J A T E L J :

Slovenska kulturno-politična
zgodovina I.-III. del . . pl. 3400 din

M O H O R I Č :

Zgodovina obrti in industrije
v Trzinu . . . . . pl. 900 din

Zahtevajte prospekte in kataloge na naslov:

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

LJUBLJANA, TITOVA C. 25 — JUGOSLAVIJA

ROJAKOM V ZDA

a l b u m » *Pozdrav iz Slovenije* «

ki ga je založila Slovenska izseljenska matica v Ljubljani, dobite tudi pri tvrdki „TIVOLI IMPORTS“, 6407 St. Clair Ave. Cleveland 3, Ohio, ZDA. V albumu boste našli 40 lepih fotografij iz rojstne domovine za 1 dolar. Pohitite z naročili!

Rodna gruda, glasilo Slovenske izseljenske matice v Ljubljani. — Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Tomo Brejc. — Izhaja dvanajstkrat na leto. — Poština plačana v gotovini. — Naročnina: ZDA letno 4 dolarje, — Francija letno 600 frankov, — Belgija letno 90 frankov, — Holandija letno 7 guld, — Nemčija letno 8 DM, — Italija letno 1000 lir, — Avstrija letno 40 šilingov, — Anglija letno 1 funt, — Avstralija letno 1 avstralski funt, — Argentina letno 50 pezov, — Jugoslavija letno 750 dinarjev. — Uredništvo in uprava: Slovenska izseljenska matica, Ljubljana, Cankarjeva cesta 1/II. — Rokopisov ne vračamo. — Cekovni račun pri Komunalni banki 600-704/3-155

Rodna

gruda

Ilustrirana revija Slovenske izseljenske matice v Ljubljani

ST. 10

OKTOBER 1959

LETO VI.

BESEDA ob koncu letošnjih obiskov

Letošnji obiski so za nami. Zdaj ste spet doma pri svojih družinah in jim pripovedujete o vtisih iz domovine. Če upoštevamo skupine, ki so bile najavljene matici, je letos obiskalo svoj stari kraj nad 2300 slovenskih izseljencev iz evropskih in prekomorskih dežel. To res lepo število je dokaz zvestobe in simpatij, ki jih gojite do svoje rojstne domovine, saj vemo, da so s takšnimi potovanji zvezane tudi težave. Mnogi so nam pisali, kako delajo nadure, kako varčujejo in si pritrjujejo pri vsem, da lahko obišejo svoj rodni kraj. Hvala vam za to požrtvovalnost, ki vam jo je obisk domače dežele prav gotovo poplačal. Posebej želimo dati priznanje vsem tistim rojakom, ki so tudi svoje otroke privedli s seboj, da spoznajo domovino svojih staršev. Kar precej je bilo med letošnjimi obiskovalci mladega rodu, kar nas je še posebej razveselilo. Da je bilo mladini zelo všeč pri nas, smo videli in spoznali pri raznih slučajnih srečanjih in pomenkih.

Nekaj otrok naših rojakov je letos tudi letovalo v enem naših mladinskih letovišč na morju. S počitnicami so bili zelo zadovoljni. Vrnili so se krepki, zdravi in veseli. Za prihodnje leto bi želeli, da nam svoje želje glede letovanja svojih otrok v naših mladinskih letoviščih sporočite že nekaj mesecev prej, da lahko za otroke pravočasno rezerviramo mesta v primernem kraju. Cena za letovanje ni visoka in je ista kakor za letovanja naših otrok.

V želji, da bi se imeli na domačih tleh kar najlepše, kar najbolj prijetno, so izseljenske matice in podružnice priredile vrsto prireditev in izletov, ki so vsi lepo uspeli in bili dobro obiskani. O teh prireditvah in izletih pa smo že podrobno pisali, zato ne bomo ponavljali.

Zdaj je pri nas na matici za nekaj mesecev zatišje. Le pisma prihajajo, vsak dan in od vsepovsod. Mnogi nam opisujejo nepozabne vtise, ki so jih odnesli iz domovine, neredki sporočajo, da so kar takoj spet začeli varčevati za prihodnji obisk. Številni znanci, ki jih poznamo iz pisem ali pa tudi iz osebnih srečanj pred nekaj leti, nam napovedujejo svoj obisk za prihodnje leto. Prejeli smo tudi že program izleta v domovino, ki ga bo prihodnje leto maja organizirala clevelandska federacija društev SNPJ s sodelovanjem Slovenske narodne podporne jednote. Izletniki bodo potovali pod vodstvom Camila Zarnicka, predsednika clevelandske federacije društev SNPJ (z letalom) ter Josephine Tratnikove, tajnice clevelandske federacije društev SNPJ in lastnika potovalne pisarne Avgusta Kollandra iz Clevelanda (z ladjo).

To bo v prihodnjem letu prav gotovo največja skupina izletnikov iz ZDA, ki ji že zdaj kličemo toplo dobrodošlico kakor tudi vsem drugim iz ZDA, Kanade, Argentine, Egipta in drugod, ki so nam že ali nam še bodo napovedali obisk v prihodnjem letu, enako seveda tudi našim dragim vsakoletnim obiskovalcem izseljencem iz evropskih dežel. Slovenska izseljenska matica in njene podružnice se bo po svoji tradicionalni navadi potrudila za lep sprejem.

Slovenska izseljenska matica

Letošnji zagrebški velesejem – prepričljiv dokaz sposobnosti in zmogljivosti mlade jugoslovanske industrije

Dvajsetega septembra je bil zaključen mednarodni jesenski zagrebški velesejem, ki je letos praznoval petdesetletnico svojega obstoja. V zadnjih letih se je uvrstil med največje in najbolj znane gospodarske prireditve te vrste v svetu. To je bil hkrati tudi največji gospodarski velesejem v FLRJ po osvoboditvi in po mnenju ne samo domačih, temveč tudi inozemskih strokovnjakov najbolj prepričljiv dokaz silnega razmaha, zmogljivosti in sposobnosti mlade jugoslovanske industrije. Leta 1957, v stari Jugoslaviji, je sodelovalo na zagrebškem velesejmu 237 domačih podjetij in 11 tujih držav. Na letošnjem jesenskem zagrebškem velesejmu pa je razstavljalo svoje izdelke 5000 podjetij, od tega 1000 jugoslovanskih in 4000 inozemskih podjetij iz 29 držav. Glavni jugoslovanski izvozni artikli pred vojno so bili predvsem les (polfinalni izdelki), pšenica in koruza, živila in razne rude (največ boksit). Današnji jugoslovanski izvoz pa sestavljajo predvsem finalni izdelki tako iz lesne kakor tudi kovinske in druge industrije.

Še pred nekaj leti so stale okrog precizne nemške ali švicarske strožnice gruče naših ljudi in občudovale njeno lepo in natančno izdelavo. Letos smo ob teh strojih slišali le kratke komentarje: »Take stroje tudi mi izvažamo...« Na večini nadomestnih avtomobilskih delov je pred dvema leti stal napis: »Uvažajo podjetje...« Letos je skoraj na vseh teh delih stal napis domačega proizvodnega podjetja. Našo motorno industrijo je na letošnjem zagrebškem velesejmu zastopalo 26 jugoslovanskih tovarn. Tovarna FAP iz Priboja v Bosni je razstavila svoje kamione in avtobuse. Tovarna avtomobilov v Mariboru je letos razstavila poleg kamionov in avtobusov, gasilskih in hladilnih avtomobilov, ki jih izdeluje po

licenci Deutz, tudi kamion popolnoma domače konstrukcije z nosilnostjo dveh ton. Tovarna »Tomas« iz Kopra je razstavila svoja motorna kolesa, tovarna »Vogošče« pa skuterje in težja motorna kolesa. »Industrija motornih vozil« iz Novoga mesta se je predstavila z. ličnim manjšim avtobusom za prevoz turistov in kamionom za prevoz manjših količin blaga, oboje popolnoma domače proizvodnje. Tovarna »Torpedo« izvažava Dieslove motorje v 21 držav. V jugoslovanskem paviljonu za strojogradnje in ladjedelništvo je »Litostroj« iz Ljubljane razstavil velikansko turbino, namenjeno za hidrocentralo v Pakistanu. Zraven je stal velik Dieslov motor domače proizvodnje, namenjen isti centrali. Za njim so se zvrstili številni stroji za obdelavo kovin, vrtni stroji, stružnice itd. Nato je sledila razstava izdelkov našega ladjedelništva, ki ima mnogo naročil za izdelavo novih ladij za znane pomorske države: Anglijo, Holandijo, Švedsko, Grčijo, Poljsko in celo vrsto azijskih držav. Predstavniki Indonezije so se pogodili z zastopniki naše industrije za dobavo večjega števila manjših električnih central in raznih strojev. Države bližnjega Vzhoda, Azije in Južne Amerike so se uvrstile med stalne kupce naše strojne industrije.

Tudi tretji mednarodni sejem tehnike, ki je bil nedavno v Beogradu, je pokazal ogromen vzpon jugoslovanske industrije. Obiskovalci so se med drugim zelo zanimali tudi za izdelke domače avtomobilske industrije. Slika prikazuje športni model avtomobila »Fiat-Zastava 600«, ki po svoji aerodinamični obliki prav nič ne zaostaja za najmodernejšimi limuzinami. Levo: Kočevsko podjetje »Dom« je na beograjskem sejmu poželo veliko priznanja za silose za transport cementa, ki jih je začelo izdelovati skupno s tovarno avtomobilov »Fab« iz Priboja. Vsi avtomobili, ki jih bodo izdelali l. 1960, so že prodani

V avgustu je na povabilo predsednika Jugoslavije obiskal našo deželo etiopski cesar Haile Selassie I. To je bil že drugi obisk Jugoslavije. V desetih dneh, ko se je mudil pri nas, je posetil tudi Slovenijo. Med drugim si je ogledal nekatere naše tovarne ter zelo pohvalil velik napredek, ki ga je povesod pri nas videl. — Na sliki cesar Haile Selassie in princesa Aida Desta v družbi predsednika Jugoslavije Josipa Broza Tita in njegove soproge Jovanke na Vršiču

Braziliija je naročila jugoslovanske traktorje. Rentgenski aparat tovarne v Nišu je znan daleč preko meja Evrope. »Hidromontaža« v Mariboru je prodala hladilnike in pralne stroje v vrednosti 512 milijonov dinarjev. Tovarna »TOPS« iz Ljubljane je prodala za 622 milijonov dinarjev pisalnih strojev lastnega izdelka. Tovarna »OBOT« na Cetinju je podpisala pogodbo za dobavo hladilnikov in pralnih strojev v vrednosti 750 milijonov dinarjev. Tovarna »Lasta« v Sarajevu je prodala za 120 milijonov dinarjev koles. Tovarna koles »Rog« v Ljubljani je sicer razstavljala svoje odlične izdelke, mi pa sklenila nobene prodajne pogodbe, ker ima več kot za eno leto naprej prodano vso proizvodnjo. Jugoslovanska proizvodnja osebnih avtomobilov (dve veliki tovarni) imata trikrat več naročil kot znaša njuna celotna letna proizvodnja. Dobro je odrezala tudi tekstilna industrija, ki je podpisala dobavnice za več milijard dinarjev. Gradbena podjetja so se zlasti zanimala za številne stroje domače izdelave, ki bodo pomagali mehanizirati

gradbena dela. To so vse vrste bagerji, buldožerji, kuiperji, dvigala, mešalci betona, silosi za cement itd. Vrednost sklenjenih pogodb znaša 255,5 milijarde, kar je za 70 milijard več kot lani. Kupčije, ki so jih na velesajmu med seboj sklenile tuje dežele, presegajo vrednost 20 milijard din. Obisk velesajma je dosegel rekordno število milijon 512.000 obiskovalcev.

Iz teh kratkih podatkov je razvidno, da je jugoslovanska industrija znatno povečala ne samo svoje proizvodne zmogljivosti, temveč tudi kvaliteto svojih proizvodov. To dejstvo je v svojem razgovoru z novinarji podčrtal tudi predsednik FLR J maršal Tito:

»Ko danes gledam našo strojogradnjo, razne strojev in kakovost teh strojev, vidim, da med našimi izdelki in proizvodi iste vrste v najbolj razvitih industrijskih državah ni nobene razlike. Mi smo zares lahko ponosni, ker smo v razmeroma kratkem obdobju dosegli tudi glede kvalitete proizvodov v strojogradnji raven najbolj razvitih industrijskih držav.«

T. B.

Novo v prerojeni domovini

SLOVENIJA JE DOBILA NOVO MODERNO MESTO

Že lani smo pisali o Novem Velenju, modernem rudarskem naselju, ki je zraslo med nekdanjimi njivami in hmeljskimi nasadi na ravnini Šaleške doline. Novo rudarsko naselje v Velenju so začeli graditi že leta 1948. Vendar takratni načrti niso bili tako obsežni. Takrat so gradili predvsem tipične majhne rudarske hišice, vse obdane z zelenimi vrtniči. Bogati sloji premoga so omogočili leta 1954 nov zelo povečan plan letnega odkopa premoga, ki naj bi znašal letno tri milijone ton. Zanj pa so bili potrebni novi rudarji in drugi delavci in uslužbenci, ki pa so potrebovali stanovanja.

Arhitekti so izdelali načrte za novo moderno naselje, ki naj bi postalo novo občinsko središče Šaleške doline. Na nekdanjih travnikih in njivah so začele rasti iz tal moderne stolpnice. Do danes je bilo zgrajenih okrog sto novih objektov, med temi celo nebotičnik, ki se po višini kosa z ljubljanskim nebotičnikom. Poleg velikih stanovanjskih hiš in blokov je med prvimi gradnjami dobilo novo naselje rudarsko šolo z internatom, prostore za potrebne trgovske obrate, zdaj pa je bila dograjena stavba delavskega kluba, delavske univerze in Doma kulture z gledališko dvorano, ki bo imela 400 sedežev. Prav tako je novo na-

selje dobilo novo upravno poslopje rudnika ter Zdravstveni dom z lekarno. V gradnji so tudi še nove šole in ko bodo dograjene, bo to naše najmodernejše slovensko mesto imelo sedem osemletk, srednjo in rudarsko šolo.

Velenjski rudarji so na svoje mesto zelo ponosni in to upravičeno, saj je v temelje vseh teh modernih zgradb, cest in nasadov vložena tudi veliko truda njihovih rok. Tako je to novo mesto res čisto, čisto njihovo.

V nedeljo, 20. septembra je bil tako rekoč rojstni dan Novega Velenja. Ta dan je bilo namreč slovesno izročeno svojemu namenu novo mestno središče — odprt je bil delavski klub, delavska univerza in kulturni dom. Nad dvajset tisoč ljudi od vsepovsod iz Slovenije se je zbralo na tem pomembnem lepem slavlju. Pripeljali so se s posebnimi vlaki, kamioni in avtobusi, da praznujejo skupaj z velenjskimi rudarji. V kopici pismenih čestitk je bila tudi brzozjavna čestitka predsednika republike.

Na velikem zborovanju, ki so mu prisostvovali tudi številni predstavniki našega političnega in javnega življenja, je zbranim spregovoril pokrovitelj prireditve, podpredsednik Zvezne ljudske skupščine Franc Leskošek-Luka, ki je svoječasno dal tudi pobudo za to, da postane Novo Velenje tudi novo občinsko središče v Šaleški dolini.

ANHOVSKI CEMENTARJI

so dobili svoj dom kulture

Tudi to je bilo 20. septembra.

Množica ljudi se je zbrala v Desklah ob Soči k otvoritvi novega Doma kulture, ki ga je zgradila Cementarna v Anhovem. Dom je eden izmed najlepših podeželskih kulturnih ustanov v Sloveniji. Odprl ga je ljudski poslanec in častni predsednik Zveze Svobod in delavskih prosvetnih društev Ivan Regent, ki je ob tej priložnosti imel tudi slavnostni govor, v katerem je naglasil pomembnost takšnih domov kulture za naše delovne ljudi, ki najdejo v njih razvedrilo in si širijo duševno obzorje.

Nato je govornik odkril spominsko ploščo in razvil nov prapor delavsko prosvetnega društva Anhovo, ki je prevzelo novi Dom kulture v svojo upravo. To pomembno slavje je bilo tudi začetek tedna kulturnih prireditev v Anhovem.

Na nekdanjih travnikih so zrasle moderne stolpnice

Vlado Lamrt: Ob Krki

KAMEN BO PRIČAL ŠE POZNIM RODOVOM

Prav na dan, ko so velenjski rudarji slavili rojstni dan svojega lepega novega mesta, ki so si ga ustvarili v svobodni, prerojeni domovini, so Velikolaščani praznovali svoj občinski praznik. Več tisoč ljudi se je ta dan zbralo na Turjaku, da počaste spomin na dogodke pred šestnajstimi leti, ko so borci Prešernove brigade po večdnev- nih bojih zavzeli turjaški grad, v katerem se je utaborilo nad 800 belo- in plavogardistov.

Na slavje so prišli nekdanji borci, prišle so matere, sestre in bratje padlih. V pomenkih so oživljali spomine. Sonce je sijalo na gmajne, ho- ste in razvaline nekdanjega mogočnega turjaškega gradu. Tja v Smrečje, kamor se je ob devetih dopoldne vila tiha procesija, pa ni prodrlo. Drug za drugim smo stopali po ozki stezi vedno globlje do spominskega kamna, ki je bil odkrit ta dan v spomin tistim šestindvajsetim junakom, ki so jih na samem pragu svobode 4. maja 1945 belo- gardisti, člani zloglasne »črne roke«, zverinsko mučene privlekli iz ljubljanskih belogardističnih zaporov in jih ob treh zjutraj na tem mestu po- bili, nekatere pa še na pol žive pometali v volčje jame. Venci in šopki so zasuli bel kamen, na ka- terem je vklesanih šestindvajset imen mučenikov.

Uro kasneje je bil za združnim domom od- krit spomenik na grobnici sto dvajsetih padlih borcev narodnoosvobodilne vojske. Nad kamnitim sarkofagom, kjer spe junaki, je v soncu zablestel deset metrov visok, bel obelisk z reliefi — bel

kamen, ki sta mu dala umetniško podobo naša akademska kiparja Stane in Marija Keržič.

Bel obelisk in kamen v globeli Smrečja, dve mogočni večni priči o tistih, ki so umrli za svetlo prihodnost nas vseh.

I. S.

NI JIH VEČ MED NAMI

Neusmiljena je rudarska bolezen silikoza, ki brezobzirno redči vrste naših ljudi na tujem. Pred nekaj meseci smo pokopali rojaka Jožeta Jur- kovška, rojenega 26. januarja 1895 v št. Lenartu pri Laškem. Z društveno zastavo smo ga spre- mljali na zadnji poti. Pevski zbor društva »Slav- ček« mu je zapel v slovo. V imenu društva pa se je od njega z ganljivimi besedami poslovil rojak Stanko Glogovšek, ki mu je v imenu članov dru- štva položil venec na grob.

Dva tedna kasneje pa smo v Stiring-Wendlu spremili do groba rojaka Bertla Jamniška, ki je umrl star 69 let. Pevski zbor mu je zapel ob odprtem grobu, od njega pa se je poslovil v imenu društva rojak Anton Škruba.

Naj jima bo lahka tuja gruda!

M. Višnikar, tajnik društva »Slavček«
Freyning-Merlebach

Nabrali smo si nove moči

Letošnja turistična sezona v Jugoslaviji je bila doslej najbolj uspešna, saj je obiskalo našo deželo toliko tujcev, kot še nikoli. Toda tokrat o tujih turistih ne bi govorili, ampak bi povedali besedo ali dve o našem domačem turizmu, to je o tem, kako so preživeli svoj dopust naši delovni ljudje.

Najprej tale ugotovitev: naša skupnost na vso moč skrbi, da bi delovni človek preživel svoj dopust kar se da udobno in seveda poceni. Zato skoraj ni podjetja ali tovarne, posebno še večje, ki ne bi imela če že ne svojega počitniškega doma, pa vsaj najetih nekaj sob v znanih turističnih krajih na morju in v planinah. Slovenci smo seveda najbolj navdušeni za morje in je tam — posebno v Slovenskem Primorju, to je od Kopra do Portoroža, pa v severnem Jadranu in tudi drugod — zraslo po vojni izredno veliko počitniških domov. V ilustracijo naj navedemo samo tele številke: vseh počitniških domov imajo naši delovni kolektivi 248 — to je številka iz letošnjega marca, v njih pa je nad 8700 postelj. Za letos še ni ugotovljeno — dopusti so namreč še v teku — koliko naših delovnih ljudi je preživelo svoj letni dopust ob morju oziroma v planinah. Zato pa

imamo na razpolago številko iz lanskega leta. Lani je namreč preživelo svoj dopust nad 110.000 delavcev in uslužbencev bodisi na morju ali drugje, vendar pa gre tu samo za zaposlene v industriji, medtem ko delavci in uslužbenci iz ustanov, kmetijstva in od drugod v tej številki niso upoštevani. To torej pomeni, da je lani preživelo dopust v naših znanih turističnih krajih še veliko več delovnih ljudi. Za letos pa kaže, da bo lanska številka močno prekoračena, saj je bilo zanimanje za dopust med našimi delavci zelo veliko.

Znano je, da se človek nekako naveliča preživljati dopust vsako leto v istem kraju. Zato se je že letos začela zamenjava počitniških mest med posameznimi delovnimi kolektivi. Če je na primer imela tovarna iz Ljubljane svoj počitniški dom v Piranu, rudnik iz Velenja pa na primer v Opatiji, je že letos prišlo do zamenjave in to tako, da so, po želji, nekateri iz ljubljanske tovarne bili na dopustu v počitniškem domu velenjskega rudnika v Opatiji, velenjski rudarji pa v počitniškem domu ljubljanske tovarne v Piranu. Takih zamenjav je bilo že letos precej, prihodnje leto pa računajo, da jih bo še veliko več. Njihova prednost je vsekakor na dlani, ljudje smo pač taki, da imamo radi spremembe.

Rekli smo tudi, da gre pri tem za poceni dopust. Poglejmo, kako so to uredili na primer pri Strojni tovarni v Trbovljah, podobno pa seveda tudi v vseh drugih delovnih kolektivih.

Strojna tovarna iz Trbovelj ima svoj počitniški dom, če temu tako rečemo, v Crikvenici na severnem Jadranu. Gre namreč za trojno vrsto letovanja: v vili »Zupan«, v weekend hišicah in v šotorih. Od tega, kje kdo stanuje, je odvisna tudi cena letovanja. Najvišja, v vili, znaša 260 dinarjev na dan, najnižja, v šotorih, pa 180 dinarjev za člana kolektiva in ožjega svojca. Seveda pa to ni dovolj, da bi pokrili vse stroške. Zato primakne določeno vsoto podjetje in je torej to njegova pomoč za dopust delavca ali uslužbenca.

»Pred vojno si niti v sanjah nisem mislil, da bom lahko tudi jaz kdaj z družino preživljal dopustniške dni ob Jadranskem morju,« je rekel eden izmed delavcev te tovarne. »Zdaj pa smo že teden dni tukaj vsi, a čez nekaj dni prideta na obisk še ženina mati in oče. Zares, nikoli si nisem mislil, da bo morje tudi meni in mojim kdaj kraj mojega dopusta.«

Tako memijo še mnogi drugi. In zares, dopust za našega delovnega človeka danes niti približno ni več tak problem, kot je bil na primer pred vojno.

Vlado Lamut: Dolenjski motív

Prihodnje leto pojdem na Triglav

Srečno smo priromali nazaj v našo drugo domovino. Le prehitro je minil čas v domovini. Ostali so le lepi spomini. V Francijo sem se vrnil z najlepšimi vtisi. Videl sem, da se je v Sloveniji življenjski standard delovnih ljudi zelo izboljšal. Saj je razumljivo, ko slovenski narod tako pridno dela kakor mravlje. Če bi bil dvajset let mlajši, se ne bi pomišljal — vrnil bi se in delal na domačih tleh. Tako se pa moram zaradi starosti in družinskih razmer udati v usodo in ostati tu, kjer sem.

Vsako leto pa so zame najlepši tedni, ki jih preživim na obisku v domovini. Že zdaj se veselim svojega obiska v prihodnjem letu. Med svojim letošnjim obiskom sem odkril pravi paradiz slovenske zemlje Bohinj. Prihodnje leto bom pa splezal še na Triglav. Letos sem prišel že na pol poti, pa sem se moral zaradi slabega vremena vrniti. Prelep je bohinjski kot. Če bi imel jaz kaj besede, bi odločil, da ne bi smel tja noben avtomobil in motor. Naj bi ta prelepi košček naše domovine ostal tak, kakršnega je ustvarila velika umetnica — mati narava.

Martin Pajtler,
Trieux, Francija

Ko že govorimo o počitniški koloniji Strojne tovarne v Trbovljah — v Crikvenici imajo svoje počitniške domove še številna druga podjetja iz vse Slovenije —, pogledajmo še, kako je ta urejena. Če rečemo lepo, je to morda še premalo. Kolonija je v prijaznem gozdičku ob obali, weekend hišice s pristrčnimi imeni kot Lisička, Veverička, Sinička itd. so skoraj kot iz pravljice, kuhinja in jedilnica sta lepo opremljeni. Na razpolago imajo seveda tudi radio in tudi televizijski aparat, ob večerih so se zavrteli pari na posebni plesni ploščadi itd. Pa še nečesa ne bi smeli pozabiti: hrana je naravnost izvrstna, tako da se je nekdo pošalil, češ da bo ostal še teden dni, da bi se še malo zredil. Čez dan je bilo seveda kopanja na pretek, tako da so si dopustniki zares naužili novih moči tja do prihodnjega dopusta.

Za to zadnje, namreč za izvrstno prehrano, imata pa prav gotovo največ zaslug upravnik kolonije Nande Dornik in kuharica, njegova žena Ana. Oba naši rojaki v severni Franciji dobro poznajo, saj sta preživela tam dolgo vrsto let, leta 1946 pa sta se za stalno vrnila v domovino. Poznajo ju pa najbrž tudi mnogi drugi naši rojaki iz Zasavja, saj sta 7 let zelo uspešno vodila znano gostišče Sindikalnega doma rudarjev v Izlakah. Tja pa naši izseljenci, kadar so na obisku v domovini, radi zahajajo. E. Petrin

Rojaka Ivan Demšar in Jurij Artič iz Francije ob prihodu na jeseniškem kolodvoru

Moj letošnji dopust v domovini

Kakor vsako leto je tudi letos naše društvo Združenje Jugoslovanov v severni Franciji organiziralo skupinski izlet naših rojakov na letni oddih v domovino. Prva moja pot na domačih tleh je bila v moj rojstni kraj Rogaško Slatino. Po tridnevnem oddihu med svojci pa sem jo tudi letos mahnil v lepo Bosno v toplice Gornji Seher, kjer sem se že lani zdravil in si tudi zdravje znatno popravil. Vsem, ki trpijo na živčnih ali srčnih obolenjih, priporočam toplice Gornji Seher pri Banja Luki. Po 16-dnevnem zdravljenju sem se vrnil v Trbovlje in se s skupino naših rojakov udeležil izleta po Gorenjski, ki ga je priredila podružnica Slovenske izseljenske matice iz Trbovelj. Prehitro je minil čas, ko smo se morali posloviti od prelepih gorenjskih krajev, nad katerimi mogočno kraljuje očak Triglav, in se vrniti proti Trbovljam, kjer so nas na Izlakah iznenadili s prigrizkom in poslovnim večerom. Ob tej priložnosti smo prejeli tudi darilo — dve knjigi zgodovine Trbovelj.

Dragi v domovini! V imenu našega društva in vseh, ki smo vas letos obiskali, se vam najtopleje zahvaljujemo z upanjem, da se prihodnje leto spet vidimo.

Jurij Artič, Lievin

Rojakinja Veržajeva s hčerko Hedi iz Holandije

Nepričakovano srečanje v domačem kraju

Moj rojstni kraj je Rajhenburg, zdaj imenovan Brestanica, kjer me je mati povila leta 1897. Komaj tri leta sem imel, ko so se starši izselili v Nemčijo. Leta 1915 sem služil vojake v Celju. Konec prve svetovne vojne pa sem kot vojak dočakal na italijanski fronti. Moj poklic? Oba z očetom sva bila rudarja v Hombergu. Naporno je to delo — z njim so se iztekala leta. V tem času nisem nikoli utegnil obiskati rojstnega kraja. Šele lani je bila izpolnjena moja dolgoletna največja želja. Z bratom Francem in ženo Marijo smo se priključili izletniški skupini rojakov, ki je šla na počitnice v stari kraj.

Že iz vlaka nas je nepopisno navdušila lepota naše Jugoslavije. Na Jesenicah so nam priredili sprejem. V Ljubljani pa nas je čakala godba, ki je igrala lepe slovenske melodije. Ves peron je bil poln sorodnikov in prijateljev. Mi smo nadaljevali vožnjo do Brestanice. Tam nas je na postaji pričakal France Topolovšek s svojimi sinovi, kateremu smo prinesli zapuščino njegovega bratranca Leopolda.

Ko smo se po kranjsko okrepčali in si glavno povedali, smo šli malo na sprehod po Brestanici.

Obiskali smo grob umrlega bratranca in njegove žene ter fotografirali lepo cerkev. Ko pa smo postali žejni, smo jo mahnili v najbližjo gostilno.

Tam smo hoteli malo podražiti brhko natakario, pa smo zahtevali pijače v nemščini. Dekletu je postalo nerodno, ker nas ni razumela. Tedaj je od sosednje mize vstal starejši možak in pristopil k nam. Povedali smo mu naše želje, ki jih je on prevedel natakariči. No, in tako je beseda dala besedo. Zvedeli smo, da je tudi on mnogo let delal v nemških rudnikih, in to prav v Hombergu. Povedal nam je, da ima tam še brata Martina in Franca. Kar spreletelo me je. Pa sem ga vprašal po priimku.

«Kink,» se nam je predstavil.

Tako smo po srečnem naključju našli svojega strica Antona. Vsi smo bili tega svidenja zelo veseli. Striček je še prav krepka korenina, čeprav je letos v aprilu izpolnil že 80. leto. Koliko veseliga in zanimivega nam je povedal, ko nas je nato vodil na sprehode po lepih domačih krajih. Tako lepo je bilo, da smo sklenili, da se letos spet vidimo.

Martin Kink, Homberg, Nemčija

Socialnozavarovalne terjatve v Zahodni Nemčiji je treba na novo prijavit

Za jugoslovanske državljane, katerih pravice so bile s pogodbo med FLRJ in Zvezno republiko Nemčijo z dne 10. marca 1956 likvidirane, je bilo izdano naslednje uradno obvestilo:

Za terjatve na podlagi socialnega zavarovanja je potrebno, da interesirani pošljejo svoje zahteve Komisiji za odškodnine iz pogodb pri Uradu za zaščito jugoslovanske imovine v tujini, Beograd, Kneza Miloša 26/III. Prej poslane prijave Uradu za zaščito jugoslovanske imovine v tujini ali Zavodu za zavarovanje ne bodo veljale, čeprav so bile zahteve predložene v smislu navedene uredbe.

V zahtevi za odškodnino je treba navesti izčrpne podatke o tem, kakšna pravica je bila priznana zainteresirani osebi v Zvezni republici Nemčiji, kateri organ jo je priznal, ali je bilo kaj izplačil na tej podlagi, kdo je prispevke izplačeval in kdaj je izplačevanje prenehalo. Zahtevi je treba priložiti naslednje dokumente: potrdilo o državljanstvu, odlok o priznavanju pravic do pokojnine ali rente iz nemškega socialnega zavarovanja v originalu ali overovljenem prepisu, dokaze o delovnem stažu v Zvezni

republiko Nemčiji in dokaz o strokovni izobrazbi, ki jo je imela stranka v času, ko si je pridobila pravico do pokojnine ali rente. Zahtevi po družinski pokojnini je treba priložiti dokaz o strokovni izobrazbi zainteresirane osebe, od katere izvaja družina svojo pravico do pokojnine.

Kdor zahteva odškodnino na podlagi pravic iz socialnega zavarovanja ZR Nemčije, mora predložiti v dokaz potrdilo pristojnega OLO, da je imel 1. januarja 1956 stalno bivališče na področju FLRJ. Kdor je svojo zahtevo že prej poslal zavodom za socialno zavarovanje in ji priložil katerega izmed dokumentov, ki so potrebni v smislu tega obvestila, naj v svoji zahtevi navede, kateremu zavodu in kakšen dokument je poslal in ali prejema začasno pokojnino (akontacijo) od jugoslovanskega socialnega zavarovanja na podlagi pravice, pridobljene v Nemčiji in kateri zavod za socialno zavarovanje mu jo izplačuje. Če uživa pokojnino ali kakšno drugo pravico na podlagi jugoslovanskega socialnega zavarovanja, je treba zahtevi priložiti tudi prepis odloka, s katerim mu je bila ta pravica priznana.

Slovensko časopisje posveča precej prostora slovenskim izseljencem. Osrednji dnevnik n. pr. stalno poročajo o vseh dogodkih, ki so v zvezi z življenjem in udejstvovanjem izseljencev, zlasti še o njihovih prihodih v domovino in odhodi in iz nje, o izseljenskih piknikih, izseljenskem tednu in raznih proslavah.

Pa tudi obširnejša poročila najdejo prostora v naših listih. Ko je n. pr. umrl letos rojak Joseph Durn iz Clevelanda, so mu posvetili osmrtnice Slovenski poročevalec, mariborski Večer, goriške Primorske novice in tržaški Primorski dnevnik. Poročili v slednjih dveh sta bili kar obširni in s sliko. Naj navedem nekaj primerov, o čem pišejo naši listi v zvezi z izseljenci.

Osrednji slovenski dnevnik *Delo* je objavil 4. julija pod »malimi intervjuji« kar precej dolg razgovor z rojakom Jackom Cuznarjem, ki se je vrnil iz Kalifornije spet v domovino. 26. julija pa je objavilo *Delo* poslovilne besede urednika Toneta Šabca iz Clevelanda »Pozdravljeni bratje in sestre«.

Ljubljanski dnevnik spremlja stalno gibanje izseljencev. 6. maja je objavil člančič »Split se pripravljaja na sprejem izseljencev«, 10. junija poročilo »Pol stoletja ni videl domovine« (J. Ž.) itd.

Ljudska pravica je objavila pred svojo združitev s Slovenskim poročevalcem v *Delo* 31. marca razgovor s pisateljem Antonom Ingoličem »Slovenski človek na tujem«. Ta dnevnik je objavljala redno tudi pregled »Novi slovenski grobovi na tujem«, ki ga od 1. maja v naših listih ni več, a ga svojci naših rojakov pogrešajo.

Mariborski *Večer* večkrat piše o izseljencih. 12. maja je pisal pod naslovom »Med jugoslovanskimi izseljenci« o obisku veleposlanika Nikezića pri ameriških rojaki, ob izseljenskem tednu pa je bil v njem 9. julija člančič »Od severnega do južnega tečaja«, a 28. julija še člančič »Ameriški Kranj« (Cv. A. K.). V prilogi Večera »7 dni« pa je bil 27. marca pod naslovom »Dekle, zakaj s' tak' žalostno« sestavek Jožeta Župančiča o Stanleyu Želetu, slovenskem prevajalcu in risarju.

Tedenski ilustrirani obzornik »*Tovariš*« se pogosto zanima za izseljence. Tako je bil v njem 12. julija članek »Slovenska pesem v Clevelandu« (Cv. A. K.) s sliko »Cavalerie Rusticane« v uprizoritvi Glasbene maticice; 19. julija je bilo poročilo o pikniku v Polhovem Gradcu pod naslovom »Na dobro zdravje rojaki« in s sliko, 26. julija pa poročilo o obisku westfalskih rojakov »Obiskali so stari kraj« tudi s sliko.

Tudi polmesečni obzornik *Naši razgledi* večkrat razpravlja o izseljenskih vprašanjih. Tako je

bil v 10. številki (31. maja) spominski članek ob 60-letnici Antona Šublja (Pr. R.), v št. 13 (11. julija) pa poročilo o disertaciji nemškega študenta Ericha Wernera o westfalskih Slovencih (dr. P. P.).

Naše podeželsko časopisje prav tako posveča precej pozornosti izseljencem.

Seveda ne smemo pozabiti tudi našega *radia*. V poročilih in tudi sicer je mnogo besed o izseljencih. Vsako soboto zvečer pa je 45 minut izseljenske oddaje, kjer slišimo mnogo novic, poročil in drugega o izseljencih in za izseljence, predvsem pa želje in voščila izseljencev samih svojim svojem ali svojcev izseljencem. Seveda pride to v poštev samo za evropske izseljence, ker se ljubljanska postaja dalj ne sliši.

Iz tega kratkega pregleda, ki verjetno ni popoln, ki pa naj vsaj nekoliko prikaže zanimanje našega tiska za izseljence, vidimo, da se naše časopisje zaveda svoje dolžnosti do naših izseljencev in spremlja njihovo življenje in udejstvovanje. Upamo, da bo to v bodoče opravljal še v večji meri.

—st—

Piknik v Polhovem Gradcu filman

G. Avgust Kollander, lastnik znanega potovalnega urada iz Clevelanda, ki je bil letos z rojaki na obisku v Sloveniji in se je tudi sam udeležil ameriškega piknika v Polhovem Gradcu, je dal v Ljubljani izdelati film o tej vsakoletni najbolj popularni izseljenski prireditvi. Film sta izdelala sodelavca filmskega podjetja in RTV iz Ljubljane. Izredno lepi barvni posnetki vam bodo predstavili Ljubljano, nato nekaj njenih posameznih predelov, predvsem stari del našega mesta, Škoda, da ni vmes vsaj nekaj posnetkov, ki bi prikazali tudi mašo moderno Ljubljano, na katero smo tako ponosni! No, pa saj glavni namen tega filma je bil, da prikaže in ohrani podobo našega letošnjega piknika in njegovih udeležencev; ta namen je bil pa tudi polno dosežen. Prekrasni so tudi posnetki naših gorenjskih letoviških krajev — Bleda in Bohinja, nato nas pa kamera povede spet nazaj v Ljubljano pred hotel Union, kjer so se zbirali naši ameriški rojaki, da jih Putnikovi avtobusi odpeljejo na piknik v Polhov Gradec. Skoraj od rojaka do rojaka gre kamera. Spremlja jih v Polhov Gradec na veseli piknik. Prav gotovo bodo rojaki zadovoljni, ko se bodo videli na platnu, kako si veselo nazdravljajo, pomenkujejo z znanci, plešejo in se zabavajo.

P O D O M A Č I D E Ž E L I

— Znameniti jugoslovanski umetnik, kipar Ivan Meštrović, ki stalno živi v ZDA, je letos preživel počitnice v domovini. Obiskal je Zagreb, Lošinj in Split ter preživel nekaj dni na Brionih kot gost predsednika republike. Zaradi starosti in bolezni ni mogel obiskati še drugih republik. Ob povratku v ZDA je obljubil, da bo prihodnje leto spet obiskal svojo staro domovino.

— V avgustu so končali s popravili planinske ceste na Mangartsko sedlo, ki je najvišja alpska cesta v naši deželi, saj se povzpne na 2072 m višine. Mangartsko sedlo je dostopno z vsemi motornimi vozili, tudi z avtobusi.

— Največji letošnji pridelek pšenice je bil 10.803 kg na hektar. Dosegla ga je kmetijska šola v Svilanjcu v Srbiji.

— Z jesensko setvijo so letos začeli prej kot lani. Pšenico bodo zasejali na 850.000 ha in porabili nad milijon ton umetnih gnojil.

— Na petem mednarodnem vinskem sejmu v Ljubljani so dobila jugoslovanska vina ob zelo močni konkurenci 76 zlatih, 191 srebrnih in 27 bronastih medalj.

— Na vseh slovenskih šolah na Koprskem bo letos pouk v slovenščini in italijanščini.

— V Zagrebu je bil nedavno izročen prometu nov jeklen most čez Savo, ki je eden največjih in najsodobnejših v naši državi.

— V Ljubljani je v septembru umrl pomemben slovenski kipar Karel Putrih, star komaj 49 let.

— Industrijska proizvodnja v Sloveniji se je v prvem polletju letošnjega leta povečala za povprečno 12% v primerjavi s istim obdobjem lanskega leta. Najvišje povečanje, 27%, je dosegla kemična industrija. Njej sledi lesna industrija z 20%, kovinska s 16%, proizvodnja nafte s 14% in proizvodnja električne energije ter premoga z 12%.

— V Bogojni v Prekmurju so začeli graditi novo šolo, gasilsko društvo v Slaptincih pri Vidmu pa je 5. julija letos odprlo nov gasilski dom.

— V Kranju na Gorenjskem gradijo stanovanjske bloke, v katerih bo ob koncu prihodnjega leta 400 družin dobilo nova zdrava stanovanja.

— V Škofji Loki so začeli graditi novo moderno tržnico. Gradbeni stroški so preračunani na 28 milijonov dinarjev.

— Naši bratje onstran meje pod Italijo so tudi letos 19. julija organizirali ob Doberdobskem jezeru tradicionalno prosvetno prireditvev, ki je izredno lepo uspela. Na tej prireditvi so poleg domačih pevskih zborov in godb sodelovali tudi »Veseli planšarji« iz Ljubljane.

— Iz Trsta in okolice se je v zadnjih letih več tisoč ljudi izselilo v Avstralijo. Med novimi izseljenci je tudi mnogo Slovencev.

— V petrovski občini v Prekmurju bodo letos zaključili elektrifikacijo vasi. Zadnja dela izvršujejo v vaseh Markovec, Šulinec, Ženavelj, Lucove in Čepinci.

— V Prekmurju bodo to jesen pričeli zasajati topole. Predvidenih je okrog 120 hektarov plantažnih nasadov ob Muri, od Apaške kotline do Razkrižja.

Motiv iz Zagorja

Bogat letošnji pridelek hmelja je tudi pridnim obiralcem prinesel lep zaslužek

— 150-letnico obstoja in dela je julija letos praznoval premo-
govnik v Krmelju na Dolenjskem.
Delavski svet premogovnika do-
bro gospodari. V letošnjem prvem
polletju so nakopali 57.000 ton
premoga. Leta 1959 bodo dogra-
dili novo ambulanto za rudarje
in drugo prebivalstvo, dalje gra-
dijo tudi nov vodovod, h kate-
remu bo del finančnih sredstev po-
leg rudnika prispevala tudi sel-
niška občina. V gradnji je nova
6-stanovanjska hiša za rudarje in
njihove družine.

— V Žužemberku je dograjen
nov zadružni dom. Občinski mož-
je so odobrili tudi kredit za novo
osnovno šolo na Selu pri Hinjah.

— V Celju bodo letos dogra-
dili 404 nova stanovanja.

— V Trebnjem na Dolenjskem
so letos dogradili šest stanovanj-
skih hiš. Potrebe so seveda še
mного večje, toda za letos so fi-
nančna sredstva za nove gradnje
že izčrpana.

— Tudi asfaltiranje ceste Škof-
ja Loka—Gorenja vas v Poljan-
ski dolini bo letos končano.

— V Sevnici nameravajo v pri-
hodnjih letih obnoviti še več
hmeljskih nasadov. Sredstva, po-
trebna predvsem za gradnjo su-
šilnice, bodo prispevale zadruga.
Do sedaj obnovljeni hmeljski na-
sadi lepo kažejo.

— Odbor republiškega invest-
cijskega sklada Slovenije je
odobril investicijsko posojilo v
znesku 8,4 milijona dinarjev ob-
činskemu ljudskemu odboru Go-
rica za zgraditev in opremo obra-
ta za modno in žensko konfek-
cijo. Isti odbor je za dograditev
planinske kočice na Krvavcu pri
Kranju odobril 22 milijonov di-
narjev, za rekonstrukcijo Graj-
skega kopaljšča na Bledu 12,4
milijona dinarjev in za zgraditev
»Trga na debelo« v Ljubljani 60
milijonov dinarjev.

— Upravni odbor Jugoslovan-
ske investicijske banke, centrala
za Slovenijo, pa je odobril rekon-
strukcijska posojila tovarni ce-
menta v Trbovljah, ki bo po ob-
novitvi in modernizaciji tovarne
dvignila proizvodnjo cementa od
100 na 172 tisoč ton cementa letno,
Steklarni Hrastnik, ki bo po ob-
novitvi povečala proizvodnjo ste-
klene embalaže in votlega stekla
od dosedanjih 6383 na 8550 ton
letno, in tovarni usnja v Šošta-
nju, ki bo po rekonstrukciji po-
večala zmogljivost tovarne za
predelavo surovih govejih kož v
vrhnje kromirano usnja za 1168
ton letno. Rekonstrukcijsko po-
sujilo bo dobila tudi tovarna usnja
»Runo« v Trzihu, ki bo po mo-
dernizaciji tovarne povečala pro-
izvodnjo kromiranega usnja, za
katerim je na jugoslovanskem
trgu veliko povpraševanje, za
500 ton letno.

— V Bosni in Hercegovini bo-
do, kakor računajo, letos pride-
lali okrog 20.000 vagonov sliv.
Največ jih bodo posušili in bodo
do obiranja zgradili za to še 31
velikih sušilnic. Nekaj pa jih bo-
do seveda predelali v priznana
jugoslovansko slivovko.

— Rekordni pridelek pšenice
je pospešil gradnjo novih silosov.
V Temerinu pri Novem Sadu je
začel obratovati avtomatični silos
z zmogljivostjo 300 vagonov pše-
nice. Podobne silose bodo zgradili
še drugod v državi.

— V letošnjem prvem polletju
smo izvozili za 5,7 milijarde di-
narjev več, uvozili pa za 5,2 mi-
lijarde dinarjev manj kakor lani.

— Prihodnje leto bomo v Slo-
veniji zredili nad tri milijone
brojlerjev — piščancev za cvrtje.
Največ od teh bo zredila nova
perutninska farma v Zalogu pri
Ljubljani, in sicer en milijon.
S tem se bo prehrana prebival-
stva znatno izboljšala.

*Nova industrijska in rudarska šola v Trbovljah,
ki je bila odprta letos v avgustu*

Moderna veleblagovnica v Trbovljah

V središču današnjega Hrastnika

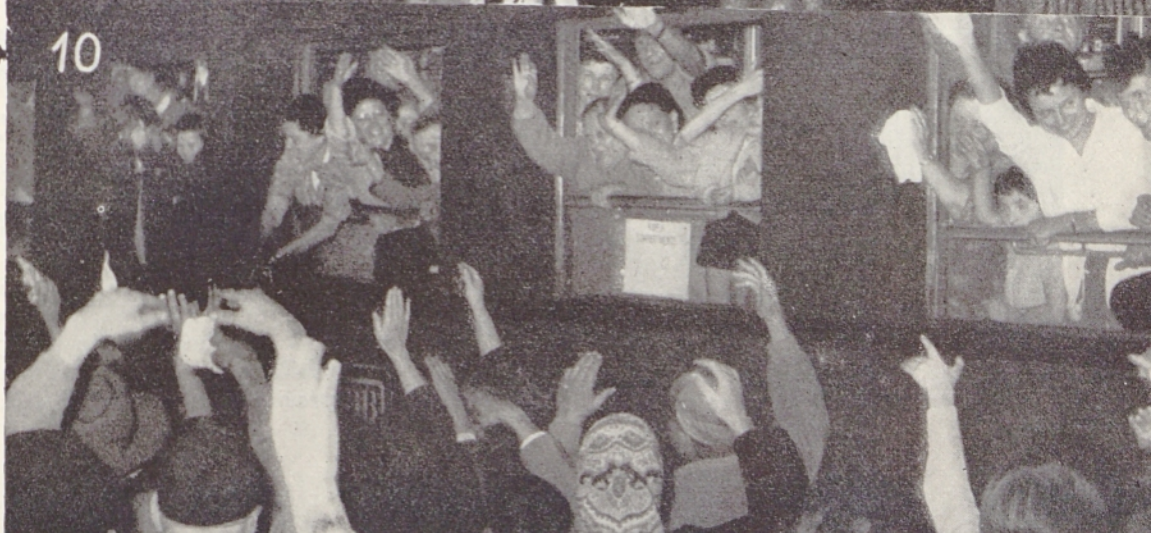

~ Nasvidenje, rodna zemljica ~

Prepolni vtisov so rojaki odhajali. Se nekaj posnetkov s slovesa. 1. Rojak Senegačnik iz Tucquegnieuxa (Francija) s sinkom in soprogo (za njim). 2. Predsednik društva »Edinost« Franc Anderluh iz Holandije. 3. Jennie Troha iz Barbertona ZDA je bila letos že šestič pri nas. Na potovanju je rojakom dobra pomočnica in svetovalka. 4. Veselo je bilo snidenje — težko je slovo. 5. Železničarska godba »Tine Rožanec«, ki je rojakom zaigrala v slovo. 6. Rojakinja Landstätter, po rodu Kamničanka, ki je s svojo družino prišla na obisk z Dunaja. 7. Se ena zadnjih letošnjih skupin naših Amerikancev pred odhodom. 8. Rojakinja Stularjeva iz Dearborna, Mich. in Frank Lipošek iz Detroita, Mich. 9. Josephine Grašek iz New Yorka, Anton in Mary Podbešek iz Chicaga in Anka Gajič iz Beograda. 10. Odhod rojakov iz Francije

Je nekaj prirediteljev za rojake

»OJ, TRIGLAV MOJ DOM!«
OSREDNJA LETOŠNJA PRIREDITEV ZA NAŠE ROJAKE

Lep poletni večer je bil takrat, tako da se je človeku skoraj škoda zdelo iti v dvorano. Toda našim rojakom — tistim, ki so bili prav takrat na obisku v domovini — ni bilo žal obiskati prireditve, za katero so iz prejšnjih objav vedeli, da bodo na njej nastopali njihovi dobri znanci, ki jih sicer večinoma slišijo le prek radijskih sprejemnikov. Veliki studio RTV Ljubljana je bil poln. Prišli so rojaki iz Francije, Holandije, Nemčije, Amerike in iz raznih drugih dežel. Večinoma so bili to starejši ljudje, toda med njimi tudi veliko mladih, saj je tudi njim domača pesem v tujini v veliko veselje. Ti rojaki so prišli iz raznih koncev Slovenije, kjer so preživljali svoj dopust: iz Zasavja, Dolenjske, okolice Ljubljane in celo iz Murske Sobotne.

»Oj, Triglav moj dom« — tak je bil naslov oddaje, ki jo je direktno prenašal tudi naš ljubljanski radio in v kateri so nastopali priljubljeni »Zadovoljni Kranjci«, pevka Branka Stergarjeva, harmonikar Avgust Stanko, člana ljubljanske Drame Jože Zupan in Andrej Kurent ter dobra znanca iz oddaj »Pokaži kaj znaš« pevski septet iz Zagorja in izseljenec-povratnik iz Holandije Edi Kink s Senovega s svojo harmoniko.

Kar veselje je bilo gledati, kako so rojaki uživali ob veselih in poskočnih melodijah in kako so se zresnili ob recitacijah in pesmih. Marsikdo si je ob tem tudi na skrivaj otrl solzo, saj se je spomnil svojih mladih let in dni, ki jih je preživel na domači zemlji.

»Škoda, da je že konec,« so menili rojaki, ko so odhajali iz dvorane.

Mlada Mija Primožičeva iz Herlerheide (Holandija) rada preživi počitnice v deželi svojih staršev

Naši Holandčani Anton Kozole, Leopold Strman in Ivan Ambrož (zadnji) na ljubljanski postaji 1. avg. letos

Javna oddaja »Oj, Triglav moj dom« v ljubljanskem radiu je bila letošnja osrednja prireditev za naše rojake, slovenske izseljence. Taka, kot sta bili doslej že dve v Trbovljah. In približno take bodo po možnosti vsako leto, ko so naši rojaki na dopustu v domovini. Letošnja je bila še toliko bolj pomembna, saj so jo lahko poslušali tudi naši ljudje v tujini, kajti kot že rečeno, je ves program prenašal RTV Ljubljana. Upamo, da je ugajal tudi njim.

PRIJETEN SPREJEM IN VEČER ZA IZSELJENCE V TRBOVLJAH

Podružnica Slovenske izseljenske matice v Trbovljah je kakor vsako leto tudi v letošnji sezoni priredila prijeten sprejem za rojake iz zasavskih revirjev, ki so prišli na tritedenski odih v domovino.

Sprejem je bil v torek, 4. avgusta v Domu Svobode III. Poleg rojakov iz Nemčije in Avstrije so se ga udeležili tudi predstavniki trboveljske občine.

Predsednik podružnice Slovenske izseljenske matice je dragim gostom izrekel dobrodošlico ter jim v imenu podružnice in domače občine poklonil v spomin tri izvode knjige »Zgodovina Trbovelj, Hraštника in Dola«. V imenu rojakov se je za prisrčen sprejem in za darilo zahvalil Franc Čebin iz Homberga, ki je toplo zaželel podružnici veliko uspehov pri njenem rodoljubnem delu.

Pri kulturnem delu so sodelovali pevci moškega zbora Zarja DPD Svoboda-Center in Veseli godci Svobode II. iz Trbovelj. V prijetnih pomenkih z rojaki, ob pesmih, godbi in plesu smo preživeli nekaj veselih uric.

A. Kukoviča

V soboto, 22. avgusta zvečer sta podružnici Slovenske izseljenske matice Kamnik—Domžale priredili v gorenjskem kotičku restavracije Doma Kamnik prijateljski sestanek z izseljenci iz okolice Kamnika in Domžal. Okoli 30 rojakov in njihovih svojcev iz Nemčije, Avstrije, Italije, Francije in ZDA se je udeležilo tega prijateljskega večera.

Predsednik podružnice Štefan Urbanc je pozdravil povabljenе goste. Fant in dekle v narodni moši pa sta vsakemu pripela rdeč nagelj na prsi. Nato pa so rojakom zapeli slovenske narodne pesmi člani pevskega zbora »Solidarnost« iz Kamnika, ki praznuje letos 40-letnico obstoja. Vidno ganjeni so rojaki sledili pesmim, recitacijam in nastopu harmonikarja Boža Matičiča, ki je zaigral nekaj lastnih skladb.

Po končanem kulturnem sporedu so povabljenecem postregli z odličnim prigrizkom in ob dobri kapljici se je kmalu razvil živahen pomek. Za prijeten večer in vso toplo pozornost, ki jo domovina posveča rojakom obiskovalcem, se je v imenu povabljenih zahvalila mrs. Helena Kapla iz New Yorka. Ob slovesu pa sta spregovorila še tajnik Slovenske izseljenske matice Albert Švagelj in predsednik kamniške občine Alfred Janko. Želela sta jim srečen povratek v njihove nove domovine, kamor naj ponesejo pozdrave in svoje vtise tudi tistim, ki rojstne domovine niso mogli obiskati.

M. S.

PRIREDITEV ZA IZSELJENCE V MURSKI SOBOTI

Rojaki iz Pomurja, ki so letos obiskali stari kraj, da med domačimi prežive svoj letni oddih, so se 13. avgusta zbrali v Murski Soboti na kulturni prireditvi, ki jim jo je pripravila podružnica Slovenske izseljenske matice v Murski Soboti. Slavlja v lepi dvorani novega Park kina so se udeležili tudi številni javni delavci ter zastopniki množičnih organizacij iz Sobote. Navzoč je bil tudi predsednik Slovenske izseljenske matice Ivan Regent in podpredsednik okrajnega ljudskega odbora France Šebjanič.

V imenu podružnice Slovenske izseljenske matice iz Sobote je prisotne pozdravil tajnik Beloglavec, za njim pa je spregovoril podpredsednik OLO France Šebjanič, ki je dejal, da ta skromna prireditev, namenjena rojakom, pomeni topel stisk roke vsem tistim, ki jih je letos sprejela z vsakim letom bolj razvita domovina, obenem pa je to tudi duhovno srečanje s tistimi rojaki, ki so ostali tam daleč v tujih deželah. Podružnica si prizadeva, da bi bile vezi z rojaki v svetu kar najbolj trdne.

Slovenski pionirčki so zaželeli dobrodoščico desetletnemu Danielu Zidarju iz Raulecourta v Franciji, ko je prišel letos na počitnice k svojemu stricu na Bloke Mali Daniel je sin francoske matere in Slovenca. Oče mu pa je lani umrl. Prav gotovo je Daniel odnesel iz Slovenije lepe vtise in se bomo še videli

Nato je rojake pozdravil predsednik Slovenske izseljenske matice, ljudski poslanec Ivan Regent, ki jim je v imenu vseh naših delovnih ljudi zaželel dobrodoščico. »Lepo je od vas,« je dejal, »da prihajate gledat, kaj smo naredili v naši novi, socialistični Jugoslaviji. Več kakor vse moje besede vam pove to, kar sami vidite. Vse smo ustvarili z lastnimi rokami na pešeni grudi na razvalinah stare, zaostale Jugoslavije. Kakor so šli partizani v boj z golimi rokami, so šli po osvoboditvi naši ljudje na delo z golimi rokami. Naredili smo toliko, da se lahko ponasamo pred vsem svetom. Naša država se je uvrstila med napredne in razvite in bo morda prav kmalu med zelo razvitimi. Naša vlada se je vedno borila za mirno sodelovanje med narodi in ima tudi nekoliko zasluge pri tem, da je popustila mednarodna napetost. Naša največja želja je, da bi zavladal na svetu mir, da bi lahko mirno dokončali to našo veliko socialistično graditev.«

Sledil je pester kulturni program, ki so ga izvedli kvartet Grbec iz Murske Sobote, solista prof. Vl. Močan in Manja Močanova, recitatorka Darinka Zorčeva in mešani pevski zbor iz Bogojine. Zlasti toplo so bile sprejete stare prekmurske pesmi, ki so jih dognano zapeli pevci iz Bogojine.

Nato so rojaki odšli skupaj k spomeniku narodnega heroja Štefana Kovača, kjer so položili venec. Prav tako so položili venec pred spomenikom padlih prosvetnih delavcev. Popoldne so se z avtobusom odpeljali v Martjance, kjer so imeli skupno kosilo. Ob prijateljskih pomenkih in ob domačih pesmih so nato preživeli prijetno popoldne na dragih domačih tleh.

1. Na prireditvi »Oj, Triglav moj dom« so nastopili tudi priljubljeni Zadovoljni Kranjci, ki jih zlasti rojaki iz evropskih dežel dobro poznajo. 2. Predsednik podružnice matice v Trbovljah Anton Kukovica izroča spominsko knjižno darilo vodji skupine iz Westfalije rojaku Francu Čebinu iz Homberga. 3. Ameriški rojaki na prireditvi v Ljubljani. Od leve: Matt Cukale s soprogo iz Los Angelesa, Jože Zelenc in soproga iz Waukegana

za naše rojake

4. Udeleženci prireditve v Murški Soboti. V prvi vrsti tretji od leve predsednik Slovenske izseljenske matice, ljudski poslanec Ivan Regent. 5. Po kulturni prireditvi v Park kinu v Murški Soboti so rojaki ponesli vence k spomeniku narodnega heroja Štefana Kovarča in padlih prosvetnih delavcev. 6. Prekmurski rojaki pred spomenikom padlih prosvetnih delavcev.

7. Na prijateljskem sestanku z rojaki izseljenci iz Kamnika je goste pozdravil predsednik matične podružnice Štefan Urbanc

Počastitev slovenskega kongresnika Blatnika

Dne 10. julija je mesto Milwaukee, Wis. počastilo tri osebe, ki so posebno zaslužne za izvedbo načrta St. Lawrence in za dograditev morske poti po reki St. Lawrence do Velikih jezer v ZDA. Med temi tremi je bil tudi slovenski napredni ameriški kongresnik (član poslanske zbornice) John A. Blatnik. Kongresnik John Blatnik je dolga leta priporočal zgraditev te poti. Leta 1953 je pripravil načrt zakona za odobritev izvedbe te morske poti. Njegov zakonski načrt je preskrbel kredite korporaciji, ki je prevzela uresničitev načrta, omogočil je poglobitev prekopov, ki povezujejo Velika jezera, in izboljšanje vseh večjih pristanišč na obalah Velikih jezer. Po zaslugi Blatnikovega zakona so bila dela pri izvedbi celotnega načrta zelo pospešena. V ameriškem kongresu vodi rojak Blatnik poseben pododbor za reke in pristanišča na območju načrta St. Lawrence.

Ta pododbor je predlagal in kongres je tudi odobril osnutek zakona, da se bo ena novih zatvornic (jezov) pri Sault Sainte Marie v priznanje Blatnikovih zaslug imenovala po njem. Iz Milwaukeeja je odpotoval Blatnik v Duluth na proslavo otvoritve morske poti St. Lawrence kot vodja kongresne delegacije. Štirinajst dni prej pa je bil Blatnik vodja podobne delegacije v Montrealu v Kanadi, ko sta predsednik Eisenhower in angleška kraljica Elizabeta slovesno odprla to novo morsko pot.

Kongresnik Blatnik je izjavil, da je otvoritev morske poti St. Lawrence začetek nove dobe za ves zgornji srednji vzhod ZDA. Pri poglobitvi prekopov bo še dovolj dela do leta 1962 in izboljšati je treba tudi vsa pristanišča ob Velikih jezerih. Samo za pristanišče Duluth-Superior je odobril kongresni odbor za javna dela 2.500.000 dolarjev in sledila bodo še nadaljnja sredstva.

Co. A. Kristan

Ina Slokan

KAKO VSE DRUGAČE JE DANES

Srečali sva se čisto slučajno nekega poletnega jutra ob obali našega plavega morja. Vsepoposod je z razkošno radodarnostjo razsulo sonce svoje zlato — po peščeni obali, po rahlo nakodranem morju, po visoki stavbi letoviškega hotela, ki se je belila iz borovega gozdiča.

Bilo je še zgodaj in razen nje ni bilo še nikogar na plaži. Ležala je na hrbtu z rokami pod glavo in lahen veter se je lovil v njene osivele lase. Po postavi, obrazu in nogah, ki so bile na pol zakopane v miški, si presodil: preprosta starejša žena, ki se ni nikoli izmikala delu.

Prisedla sem. Dvignila se je na komolec in se mi nasmehnila: »Ste nova?«

Povedala sem ji, da smo se ustavili le mimogrede, ona pa mi je nato zaupala, da je tu že dva tedna. Zdravi si revmatizem. Ob jutrih in pozno popoldne prihaja na plažo, v opoldanski vročini pa počiva v sobi. Počiva, dobro jí, veliko spi — tako nepopisno lepo ji ni bilo še nikoli v življenju...

Od nekod je priveslal samotni galeb in se spustil na morje. Iztegnila je roko: »Vidite, teh ptičev doslej še nisem poznala in tudi morje sem letos prvič videla, pa mi je bilo v aprilu že šestdeset let. Pravočrtno nikoli nisem niti slutila, da ga bom kdaj videla, še manj pa, da bom preživela ob njem počitnice kakor kakšna gospoda. Pri nas na kmetih so sicer o morju večkrat govorili. Še mlada dekle sem bila, ko so fantje in dekleta iz naše vasi odhajali čez morje za zaslužkom. Včasih je kdo poslal razglednico, na kateri je bilo morje in ladja. Tudi meni je enkrat tako pisal fant, s katerim sva si bila malo dobra. Na razglednici pa ni bilo morja, le visoke hiše nekega ameriškega mesta. Oh, kako zdavnaj je že to bilo. Še nekaj časa so me potem dražili, da sem ameriška nevesta, čeprav se ta moj Amerikanec ni pozneje več oglasil.« Zasmejala se je.

»Oh, kako sem neumna in otročja, da vam vse to pripovedujem. Ampak vidite, zdaj ko imam toliko časa, mi neprestano kar same od sebe uhajajo misli nazaj. Prej nikoli nisem utegnila razmišljati. Od dvanajstega leta sem služila. Ob štirih sem ostajala in ob enajstih zvečer legala spat trudna in zgarana kot vol. Kdaj naj bi potem razmišljala? Zdaj pa se velikokrat spomnim matere. Reva. Kako lepo bi bilo, če bi še živela. Da bi lahko počivala kakor jaz. Njej to ni bilo nikoli usojeno.«

Izprožila je roke proti meni in mi pokazala dlani.

»Poglejte jih, pa boste videli, da sem veliko delala v življenju. Trdo delala. Seveda to ni nič posebnega. Tu in tam sem služila, pošteno in zvesto. In bi še naprej, da ni prišla bolezen. Revmatizem me je kar zvil. Joj, kako sem se bala, da bo tako kakor z materjo, ko ji je začelo teči iz noge in je obležala. ‚Kaj bi s teboj, nadloga nesrečna,‘ je rekel kmet, kjer je takrat služila. ‚Potrebujem deklo, ki

bo delala, ne pa ležala.' Odpeljali so jo v domačo občino, kjer so jo, revo na pol hromo, v vozičku vozili od hiše do hiše za žlico jedi in košček strehe. Koliko sem takrat prejokala, ko ji nisem mogla pomagati. Kako pa naj bi ji pomagala, revna dekla, ki sem sama imela pri gospodarju le košček strehe in žlico pri mizi, zaslužek pa je bil tako majhen, da se ni splačalo govoriti o njem. Upala sem: z leti se bo le nekaj nabralo, da bom lahko materi olajšala zadnja leta življenja. Pa ni tega nikoli dočkala...»

Z raskavo roko si je utrnila solzo. Pogled ji je begnil po morju, na katerem se je zibala jadrnica in se kot pravljična ptica počasi bližala.

»Kaj bi dala, da bi bila zdajle mati pri meni. Da bi doživljala to kakor jaz. Da bi počivala in si oddahnila za vse svoje težko življenje. Koliko je reva prestala že zaradi mene, ki sem bila nezakonska. Zasramovali so jo in zapostavljali. Župnik so jo z lece ozmerjali. Morala je v službo daleč stran v drugo vas. Od ust si je pritrgovala, da me je vzdrževala. Jaz ji pa tega nikoli nisem mogla vrniti. Nikoli, kajti umrla je že pred vojno. Sicer je prav, da ji je bilo vsaj to prihranjeno. Kako bi se znašla v tistih hudih časih sama tako onemogla. Naša vas je bila požgana. Dve leti sem bila v taborišču. Gospodinja mi je v naročju umrla, še preden so nas izgnali. Hvala Reza za vse, bila si pridna, zvesta dekla, mi je rekla, ko je umirala. To je bila prva in edina zahvala, ki sem je bila deležna v svojem življenju.

Po vojni sem delala na združenem. Bolezen pa me je vedno bolj gnjavila. Revmatizem me je tako zvil, da še ostati nisem mogla. Če bi bilo to pred vojno, bi me doletela ista usoda kakor mater. Morala bi v domačo občino, kjer bi prosjčila od hiše do hiše za žlico jedi in streho. Zdaj pa so me poslali k zdravniku v mesto.

»V toplice boste šli, da se pozdravite, mi je povedal. Oh, tako prijazen je bil. Potem pa bo treba poskrbeti za pokojnino, saj let imate dovolj. Jaz vam bom pa napisal zdravniško spričevalo.' Skoraj nisem mogla verjeti, kje pa so dekle kdaj dobivale pokojnino? Rekla sem: »Saj nisem poštarica ali učiteljica, morda se šalite iz mene, sirote?« Ni bila šala. Dobila sem pokojnino. Ko mi je poštar prinesel prvi denar, sem šla h kamnoseku in naročila nagrobnik iz belega kamna za materin grob. Edino to sem še lahko naredila za svojo mater.

Zdaj sem že nekaj let upokojena. Samo počivam. Za revmatizem so me že dvakrat poslali v toplice, zdaj pa na morje. Tako, vidite, se tu zdravim kot prava gospa — jaz, bivša dekla. Čas imam, oh, preveč ga je včasih, pa razmišljam, veliko razmišljam za vsa leta nazaj. Kako krivično in bridko je bilo včasih življenje za nas revne ljudi in kako vse drugače je danes.»

Iz borovega gozdčiča je stopilo visokoraslo dekle v kopalni obleki. Počasi se nama je bližala.

»To je pa Malči, delavka iz Celja, tudi ona je tu na oddihu. Skupaj si krajšava čas,« mi je povedala.

Tako toplo, tako veselo je sijalo sonce. Krepko smo si stisnile roke ob slovesu.

ZAHVALA ROJAKOM IZ FRANCIJE

Odbor društva Združenje Jugoslovanov v severni Franciji je v začetku letošnjega leta zbral med rojaki v Lievinu, Lansu, Winglesu in Sallauminesu 50.580 frankov za družine ponesrečenih rudarjev iz rudnika Knjaževac v Srbiji. Odbor za pomoč ponesrečencem se v njihovem imenu in v imenu rudarjev rudnika »Podvis« iz Knjaževca vsem darovalcem in še posebej rojaku Juriju Artiču iz Lievina, ki je zbrano vsoto poslal, toplo zahvaljuje za tovariško pomoč. Rudarski pozdrav: Srečno! pošilja vsem darovalcem predsednik tega odbora Dušan Rašić.

POPUST ZA PREKOMORSKA POTOVANJA MED EVROPO IN AMERIKO

Kakor smo obveščeni, je 26 broderskih podjetij Jugoslov. pomorske agencije vključenih v »Atlantic Passenger Steamship Conference«, ki vzdržujejo redni potniški promet med Evropo in Ameriko, sklenilo, da bodo v prihodnjem letu odobrili potnikom desetodstotni popust pri vozni ceni za povratno vožnjo preko Oceana, poleg tega pa bodo uvedli tudi popust pri vozni ceni za izseljence, ki ne bo veljal le za kratko dobo vsakoletne sezone.

Brodarska podjetja nameravajo na ta način napraviti prekomorska potovanja še bolj privlačna in čimbolj dostopna tudi tistim potnikom, ki jih doslej zaradi cene niso zmogli. Ta popust bo dajala tudi pomorska družba »Italia« iz Genove, ki jo kot generalni zastopnik za našo državo zastopa Jugoslovanska pomorska agencija iz Beograda.

ISCEMO ROJAKA

Lenard Krmelj, Črni vrh 48, p. Polhov Gradec pri Ljubljani išče svojega strica TOMAŽA OBLAKA, godbenika, ki živi v Clevelandu. Tudi dva Tomaževa sinova sta godbenika. Tomaža Oblaka prosimo, da se oglasi na gornji naslov; če pa ve kdo za Tomažev naslov, naj ga sporoči na naslov »Rodne grude«.

PRISPEVKI ZA MATICO

Ana Krainc 1.50 dol., Frank Klune 1 dol., Černigoj za Grčar 700 frs, Povh-Cernigoj 20.000 frs, Jozef Planinc 2100 frs, Društvo »Bratstvo-Jedinstvo« po rojaku Senegačniku 10.000 frs, Alojz Gradišar 580 frs, Marija Radič 600 frs, Anton Tratar 500 frs, Franc Mohar 400 frs, Marija Pugelj 400 frs, Katarina Križnič 1000 dinarjev, Urša Gorenc 500 din. — Iskrena hvala!

Domovina NA TUJIH TLEH

SPOMENIK IVANU ZORMANU V CLEVELANDU

Dne 27. septembra so odkrili v Clevelandu spomenik l. 1957 umrlemu pesniku in skladatelju Ivanu Zormanu, in sicer v Jugoslovanskem kulturnem vrtu v parku Wade. Na predvečer odkritja pa je bila na odru v veliki dvorani Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave uprizorjena znana igra »Miklova Zala«.

SLOVENSKA DIPLOMANTA

Na kolegiju Penn je dokončal z uspehom študij mladi ameriški rojak Joseph Snyder in postal diplomirani inženir kemije. — Na Case Institutu v Clevelandu je diplomiral Richard A. Tomšič, sin Jacka Tomšiča, ter dobil naslov bachelor degree v znanosti. Richard je bil dolga leta član mladinskega pevskega zbora pri SDD v Clevelandu ter je nastopal tudi pri igrah v glavnih vlogah. Mnogo let je igral tudi v orkestru Tomšič-Pavli. Naše čestitke!

ZLATE POROKE

Dne 18. julija sta praznovala Jacob in Mary Shobar iz San Francisca, člana društva št. 304 SNPJ, v krogu svojih sorodnikov in prijateljev zlato poroko. Jacob ima 77, Mary pa 71 let. Imata sina in hčerko. Sta soustanovitelja društva št. 304. — 19. julija sta praznovala 50-letnico poroke Jerry in Molly Urbas, ki sta prej živela v Clevelandu, zdaj pa v Genevi, Ohio. Jerry je bil soustanovitelj in prvi

Jugoslovanski poslanik iz Washingtona govori na banketu SNPJ v Chicagu. Na sliki poleg predsednik SNPJ Jože Culkar s soprogo

predsednik društva Lunder-Adamič SSPZ, od leta 1942 društva št. 28 SNPJ. Imata tri hčere. — V krogu svojih petih sinov in treh hčera ter njihovih družin sta proslavljala v Gilbertu, Minn. 50-letnico zakonskega življenja Louis in Therese Prosen. Celotna družina, ki ima tudi 27 vnukov, je včlanjena v Ameriški bratski zvezi. Čeprav živijo otroci razen dveh sinov izven Gilberta, so vsi prihiteji s celotnimi družinami na družinski praznik. — Vsem slavljencem želimo tudi mi še mnogo let zdravja in zadovoljstva.

NOV GLAVNI TAJNIK KSKJ

Ameriški Slovenec, glasilo Kranjsko-slovenske katoliške jednote v Jolietu, Ill., poroča, da je po pravih let jednote postal po smrti dosedanjega glavnega tajnika Josepha Zalarja novi glavni tajnik jednote dosedanji pomožni tajnik Louis Železnikar, ki dela v glavnem uradu KSKJ že od 1. januarja 1951. Železnikar je bil sedem let glavni blagajnik, 21 let pa pomožni tajnik.

17. AMERIŠKO-SLOVENSKI DAN

V West View Parku pri Pittsburghu so 2. avgusta proslavljali že 17. ameriško-slovenski dan. Obširen kulturni program sta na prireditvi vodila Anton Rednak in Joe Beltz. Uvodni govor je imela Mary Prašnikar. Poleg pevskih zborov »Prešeren« iz Pittsburgha in moškega pevskega zbora iz Claridgea so nastopili še pevci solisti, harmonikarski zbor, solist harmonikar in drugi. Posebno pozornost pa je vzbudil mladinski pevski zbor pittsburskega »Prešerna«.

TRIJE MLADI SLOVENŠKI ZDRAVNIKI

V Maple Heights pri Clevelandu sta nedavno dokončala medicinske študije in prejela doktorski naslov mlada rojaka Joseph Kastelic in Joseph Legan. Oba sta bratranca, sinova dveh sester. Prvi je postal doktor vsega zdravilstva in službuje zdaj v bolnišnici St. Vincent Charity v Clevelandu, drugi pa je zobozdravnik in je v službi pri ameriških letalskih silah kot poročnik. — Na univerzi Loyola pa je dokončal medicinske študije Robert Jakopin, sin Louisa Jakopina iz Berwyna, Ill. Mladi zdravnik je nastopil službo v okrajni bolnišnici Cook v Chicagu. Naše čestitke!

VELIK USPEH CLEVELANDSKE GLASBENE MATICE

V Clevelandu prirejajo vsako leto tako imenovani »Dan enega sveta«, na katerem sodelujejo kulturne skupine vseh narodnosti, ki v večjem številu živijo v Clevelandu. Letos je bil ta dan še posebej posvečen otvoritvi nove globokovodne poti po reki sv. Lovrenca do Velikih jezer, ki je spremenila ta jezero v nekako sredozemsko morje. Letos je na tem dnevu — 9. avgusta — nastopilo 16 narodnostnih skupin s plesi in v narodnih nošah. Slovence je pri tem zastopala plesna skupina Mladinskega društva »Kres« pod vodstvom Ede Vovk, hrvaško plesno skupino je vodil Thodore Abjanich, srbsko pa Zora Mitić. Pela je samo slovenska Glasbena matica iz Clevelanda pod vodstvom Toneta Šublja, in sicer ob začetku in ob koncu celotnega sporeda. Medtem ko so nekaterim plesnim skupinam skrajšali nastop, so ga Glasbena matica dejansko podaljšali. Ko je namreč njen zbor odpel svojo zadnjo pesem (uglasbeno besedilo napisal, ki je vklesan na kipu Svobode), je prišel k njemu vodja celotne prireditve in prosil, da to pesem ponovijo, ker je bilo ploskanje tako množično. Slovenci so se tudi to pot sijajno odrezali. c. k.

ROJAKI IZ EGIPTA SE SELIJO V DOMOVINO

Upravni odbor Jugoslovanskega doma v Aleksandriji se toplo zahvaljuje Slovenski izseljenski matici za poslano učbenike »Prvo berilo«, ki jih bodo razdelili slovenskim družinam. Društveno življenje naših izseljencev v Egiptu je vedno manj razgibano, ker se vedno več naših rojakov vrača v domovino. Povratek naših ljudi v domovino je povsem normalen, saj so nekdo prišli na tuje le za to, da si prislužijo kruh, katerega stara Jugoslavija zanje ni imela. Danes pa se vračajo v novo Jugoslavijo, ki jim nudi vse pogoje za boljše življenje.

CIRKUS MLADINSKEGA ZBORA SDD V CLEVELANDU

Mladinski pevski zbor pri Slovenskem delavskem domu v Clevelandu je priredil 9. avgusta na izletniškem prostoru SNPJ zanimiv cirkus. Že več mesecev so stari otrok in odborniki pripravljali kostume raznih živali, da jih je bilo končno za celo menažerijo. Ob štirih popoldne so imeli spreved raznih »živali«, klovnov, artistov in lastne godbe pod vodstvom »cirkuskega mojstra« Johna Čeha. Udeležba 5000 ljudi je bila največja v letošnji sezoni. Zamisel in pobudo je dal za to prireditev znani pianist inž. Edwin Polšak.

MLADI ROD

JESEN JE TU

V našo deželno je prišla jesen. Kašče so polne zlate pšenice. V Savinjski dolini so obrali hmelj. Lep in obilen je bil letošnji pridelek. Tudi v mnoge tuje dežele ga bomo poslali, da bodo iz njega varili dobro pivo. Naši vinogradi so lepo obrodili. Za nami so veseli dnevi trgatve. Za nami so tudi počitnice, ki smo jih preživelih ob morju ali na naših lepih zelenih gorah. Spet se je začela šola. Učimo se, da bomo čimveč vedeli in znali. Tudi drugod po svetu so se spet odprle šole. V mnogih deželah so med učenci tudi fantje in dekleta naše krvi. Toplo jih pozdravljamo in jim želimo obilo uspehov pri učenju. Veseli bomo, če nam bodo kdaj pisali in nam poslali svoje fotografije ter fotografije svojih staršev, bratov in sester in krajev, v katerih živijo.

Breda Valenčičeva,
učenka 4. razreda iz Ljubljane

FALL IS HERE

Fall came to our country. The granaries are full of the golden wheat. In the valley of Savinja (Savinjska dolina) they have picked the hops. Good and plentiful has been this year's crop. We are going to send it to many foreign countries, where they are going to brew good beer from it. Our vineyards have done nicely. Behind us are the merry days of the picking. Behind us also the vacation, which we spent at the sea or in our beautiful green mountains. The school has begun again. We are learning to know more and to be able to do more. In other parts of the world the schools have also opened their doors. In many countries there are among other students boys and girls of our blood. We are sending them warm greetings and wishing them a lot of success at learning. We shall be happy if they will write us sometimes and send us their photos, as well as pictures of their parents, their brothers and sisters and of the places where they are living.

VOILA L'AUTOMNE

L'automne est arrivé dans notre pays. Les granges sont pleines des grains dorés de blé. Dans la vallée de Savinja on a ramassé le houblon. La moisson de cette année était belle et abondante. On va expédier le houblon dans des nombreux pays étrangers pour en brasser de bonne bière. Nos vignobles ont porté une bonne récolte. Les jours heureux de vendange sont déjà passés. Passés aussi les vacances que nous avons vécues sur la côte de mer ou dans nos belles montagnes vertes. De nouveau, l'école a commencée. Nous étudions, pour savoir davantage et pour pouvoir faire de plus. Ailleurs dans le monde, les écoles ont aussi ouvert leurs portes. Dans nombreux pays, il y a parmi les écoliers aussi des garçons et des filles de notre sang. Nous les saluons chaleureusement en leurs souhaitant beaucoup de succès chez leurs études. Nous serons heureux s'ils nous écrivent quelquefois et nous envoient leurs photos ainsi que les photos de leurs parents, leurs soeurs et frères et des pays où ils vivent.

HERBST IST DA

Herbst ist gekommen in unser Land. Die Speicher sind voll vom goldenen Weizen. Im Savinja Tal (Savinjska dolina) hat man die Hopfen schon gepflückt. Schön und reich war die heurige Ernte. Wir werden die Hopfen auch in viele fremde Länder schicken, damit dort aus ihnen gutes Bier bräuen werden. Unsere Weinberge haben gut gebracht. Hinter uns sind die fröhlichen Tage der Weinlese. Hinter uns auch die Ferien, die wir am Meer oder auf unseren schönen grünen Bergen verbracht haben. Die Schule hat wieder begonnen. Wir lernen, damit wir mehr wissen und können werden. Auch anderswo in der Welt haben die Schulen wieder ihre Türe aufgemacht. In vielen Ländern sind unter den Schülern auch Buben und Mädchen unseres Blutes. Wir grüssen sie warm und wünschen ihnen viel Erfolg beim Lernen. Wir werden froh sein, wenn sie uns einmal schreiben und ihre Bilder, sowie die Bilder ihrer Eltern, Brüder und Schwestern und der Städte, wo sie leben, schicken werden.

Zahvala vsem vestnim naročnikom, še posebno našim zastopnikom

Vse naročnike »Rodne grude« in »Slovenskega izseljenskega koledarja« prav iskreno pozdravljamo in se jim najlepše zahvaljujemo za poslane naročnine!

Težko je med toliko pošto navajati vsa imena in zneske, ker bi vzelo preveč časa. Posameznikom, ki nam pošiljajo denar za naročnine, še posebno pa zastopnikom naših publikacij, se pismeno ali osebno zahvalimo in jim tudi izročimo potrdilo. Pripominjamo pa, da nam na vsa pisma ni mogoče odgovarjati, ker bi terjalo preveč časa in denarja. Rojaki to gotovo razumejo in ne zamerijo. Zato naj bo teh nekaj vrstic v iskreno zahvalo vsem naročnikom in dopisnikom, še posebej pa našim zastopnikom, ki vestno in požrtvovalno opravljajo svoje delo.

Zahvala naj bi to pot veljala našim zastopnikom iz evropskih držav. V času letošnjih obiskov so nas nekateri obiskali in osebno uredili naročnine, drugi pa so spiske in obračune poslali po svojih prijateljih, ki so prišli na počitnice v Slovenijo, ali pa po pošti.

Rojaka Alois Grčar iz Francije in Franc Čebin iz Nemčije sta med našimi najstarejšimi, najbolj požrtvovalnimi zastopniki, saj svoje delo kljub visokim letom in bolehnosti opravljata z vsjo ljubeznijo in vestnostjo.

Adolf Garber iz Creutzwalda, Francija, nam je poslal denar za 19 naročnikov »Rodne grude« in za 15 letošnjih koledarjev. Garber se vsem naročnikom lepo zahvaljuje za redno plačevanje in priporoča, da se rojaki čimprej naroče na list in koledar za leto 1960. Med drugim piše, da je v njegovi hiši pravi praznik, ko pride »Rodna grudca«. Nestrpnost jo pričakuje tudi njegov trinajstletni sin.

Anton Jazbinšek iz Merlebacha je poslal ves izkupiček za letošnje koledarje in naročil spet 31 koledarjev za leto 1960. Skušal bo pridobiti še nove naročnike. Naše publikacije ima rad, piše, še posebej pa lepe slike. Pismo končuje z besedami: »Moja rodna zemlja je najlepša na svetu.«

Naročnine je poslal tudi Johan Pribošek iz Jeanne d'Arca, Francija, ki se še posebej zahvaljuje za poslane note. Prav tako je letos, kot vedno, v redu zbral in poslal naročnine Jože Radič iz Giraumonta, dalje Anton Škruba iz Merlebacha, mladi Zdravko Leban iz Aumetza, ki je vreden naslednik pokojnega očeta. Zelo prizadevna naša zastopnika sta tudi Jurij Artič iz Lievina, P. d. C., in Jakob Selak iz La Machine. Iz Pas de Calais, Francija, je točno obračunal svoje obveznosti tudi Jože Gabrovec iz Barlina ter rojaka Ivan Demšar in Ivan Berce iz Sallauminosa in Winglesa.

Preveč prostora bi vzelo, če bi naštevali vse, zato tudi vsem tistim, ki jih nismo imenovali, še enkrat topla zahvala za ves trud pri širjenju našega tiska.

Ob tej priložnosti prosimo vse naročnike, da po možnosti plačujejo naročnino vedno do konca tekočega leta, kar bo lažje za obračunavanje pri njih in pri nas. Ameriški naročniki bodo obveščeni, do kdaj imajo plačano »Rodno grudo«, na ovitku decembrske številke, kot je pri njih navada, z datumom nad naslovom. Kolikor bi se prikradla kakšna pomota, prosimo, obvestite nas. Upoštevajte, da je naročnina »Rodne grude« za prekomorske države štiri dolarje letno in da koledar stane zdaj tri dolarje.

Čimprej naročite »Slovenski izseljenski koledar«, »Rodno grudo« 1960 ter album »Pozdrav iz Slovenije«.

Uprava publikacij Slov. izseljenske matice

NAJHJUŠA BOLEZEN JE
HREPENENJE PO DOMOVINI
Chicago, Ill., ZDA

Oprostite, ker nisem pravočasno poslala naročnine. Imela sem kar dva bolnika v bolnišnici, sproga in hčer. Ne bi pa rada izgubila »Rodne grude«; vsak mesec jo težko čakam, ker je res lepa in zanimiva in nam starim lajša najhjušo bolezen — hrepenenje po domovini. Zal je zaradi visokih let in boleznih ne moremo obiskati. Pošiljam naročnino za list in za dva koledarja; eden bo za sorodnika v domovini.

Telbanova

POŠLJITE MI
ZEMLJEVID JUGOSLAVIJE
O. Brien, Ont., Canada

Prosim, da mi pošljete koledar za l. 1960 in tudi Vaš priljubljeni mesečnik pošiljajte naprej. Prosim tudi za album Slovenije. Srčno pa želim, da mi čimprej pošljete zemljevid Jugoslavije, ker se večkrat pogovarjamo o njej in o državnih mejah tamkaj. Da pa ne bo napačnih mnenj, bo najboljša, če bom z zemljevidom dokazal resnico. Želim Vam veliko uspehov v nadaljnjem delu pri povezovanju poštenih Slovencev z matično domovino Jugoslavijo!

Rudi Kuret

POŠILJAM NAROČNINO ZA
»RODNO GRUDO«
Crivit, Wisc., ZDA

Opazil sem, da dolgujem naročnino za »Rodno grudo«. Čudno, kako čas mineva! A ker brez »Rodne grude« zdaj, ko sem se je tako privadil in se mi je srčno priljubila, ne bi mogel več biti, Vam pošiljam deset dolarjev, kar je več, naj bo pa za tiskovni sklad.

Filip Kmetec

NAŠE DRUŠTVO SNP
OBSTAJA ŽE 50 LET
Imperial, Pa., ZDA

V septembru smo proslavljali 50-letnico tukajšnjega društva Slovenske narodne podporne jednote štev. 106 in ob enem 55-letnico SNPJ. Naše društvo šteje nad 400 članov, a od ustanoviteljev je živih še pet. Društvo ima še lepo bodočnost!

Frank Augustin

»PIKNIK« JE IZBORNA ZAMISEL
Euclid, Ohio, ZDA

Kot sem bral in slišal, ste letošnji ameriški piknik na 4. julija v Polhovem Gradcu imenitno organizirali. Izkušnje prejšnjih let so se izkazale! Tak pikniki so osekakor izborna zamisel in edini način, da se vsi ameriški Slovenci in domači snidejo istega dne na istem kraju. Veliko uspehov tudi v bodoče!

Frank Česen

TEŽKO ČAKAMO NOVIC
IZ LEPE,
NIKDAR POZABLJENE
SLOVENIJE
Chisholm, Minn., ZDA

Pošiljam naročnino za »Rodno grudo«, ki jo vsak mesec težko pričakujem,

prav tako moji dve hčerki, da preberemo čim več novic iz lepe, nikdar pozabljene Slovenije. Danes, ko Vam pišem, je pet let, kar smo Vas obiskali in Vam pišem, da boste vedeli, da smo v mislih vedno z Vami. Želim, da se v nekaj letih spet vidimo. Pošiljam prav tople pozdrave!

Frances Hren in hčerki

POŠLJITE ALBUME
IN KOLEDAR

Koče, Prestranek pri Postojni Prosim, pošljite mi 2 albuma, zame in za prijatelja, ki ga želi imeti. Ne pozabite tudi na koledar 1960. Želim imeti vse Vaše publikacije. Lepe pozdrave in veliko uspeha!

Pavel Česnik

NAJLEPŠE POZDRAVE!
Florida, ZDA

Dragi bratje in sestre! Najlepše Vas pozdravljam in se iskreno zahvaljujem za redno pošiljanje Vaših publikacij. Iz njih vsaj v domačem jeziku preberem, kaj je novega doma in po svetu. Prilagam naročnino za drugo leto.

Anna Podlesnik

ZIBELKA MI JE TEKLA
V DRAGI DOLENJSKI
Euclid, Ohio, ZDA

Pošiljam naročnino za Vaš list, ki mi je zelo všeč, še posebno slike. Najbolj vesel sem slik iz drage Dolenjske, kjer mi je tekla zibelka. Tudi vse drugo me zanima. »Rodni grudi« želim še mnogo uspeha!

Louis Yarm

»Zakaj pa ne danes?«

Pravega vzroka ni imel, zato tudi ni nič rekel. Saj res, če ju že kani izpustiti, potem je danes isto kot jutri. Bila pa je le velika želja, obdržati ju še nekaj časa.

V nedeljo popoldne sredi julija pa sta Gederjeva le dosegla svoj namen. Sedela sta na vrtu in ko sta zagledala Draša, ki je prihajal od nekod iz gozda, sta ga priklicala k sebi.

»Prinesi grlici,« je rekel stari Geder.

Fanta je stisnilo za srce. Vedel je, da zdaj ne bo več mogoče zadržati ptic. Lahko bi sicer prijel kletko in pobegnil. Kaj mu moreta? Vendar ni storil tega, pač pa poklapano odšel proti hlevu.

Ali je vendar mislil, da bi pobegnil? Kaj ga drži pri tej hiši? Delati mora; zakaj dela? Za hrano, ki jo dobiva, za obleko? Hrano bi dobil kjerkoli, obleke je potreboval samo toliko, da se je pokril in da mu pozimi ni bilo premrzlo. Morda bi bil pa vendar pobegnil, če bi ne prišel Geder za njim. Moral je vzeti kletko in oditi z njo na vrt.

Na vrtu je ležala prijetna senca jablan, sonce se je trgalo na travo v drobnih krpah skozi gosto listje, dobrodejen mir je bil na tem vrtu. Nekje na cestah je živela nedelja svojo popoldansko življenje, ki pa ni segalo sem. Muhe so brenčale in to je bilo vse, kar se je gibalo med drevjem. Nekje visoko nad vsem pa je viselo jasno, brezoblačno poletno nebo.

Stal je s kletko pred Gederjevima in njegove oči so bile otožne, kakor oči grlic. Na obrazu se je zrcalila topa žalost.

Geder je vzel kletko in jo dvignil predse in ženo. Ogledala sta si ptici od blizu. Saj ju morda nikdar več ne bosta videla tako blizu, kakor jih tudi doslej nista. Nekaj čudnega je bilo v tem, če človek pomisli, kako blizu je ta divja žival, ta drobna gozdna ptica, ki prepeva vso pomlad svojo enolično pesem. Narava se je približala človeku, tista narava, ki živi svoje svobodno, od človeka tako rekoč nemoteno življenje.

»Lepi sta,« je rekla Gederica.

Geder je prikimal. »Ali imaš kaj prosa v žepih?« se je ozrl po Drašu. »Seveda ga imaš, saj bi ga nama pomalem vsega znosil grlicam. No, ponudi jima ga, naj še enkrat jesta. Potem si bosta morali sami skrbeti za prihodnost.«

Bila je resnica. Zdaj jima je poslednjič ponudil hrano. Čez kratek čas se bosta že ozirali okoli, kje bi se kaj dobilo. Morda si še jutri ne bosta upali sestiti na zorane njive, posejane s poznim prosom, da bi se nahranili.

Pomolil je dlan s prosom in grlici sta pobirali zrnje.

»Lej, kako sta se navadili. Človek bi mislil, da sta se kar udomačili, da sploh ne vesta, kaj je prostost. Bog ve, ali taka stvar kaj misli?« je vprašala žena moža.

»Nekaj misli, to je gotovo,« je odvrnil mož. »Ali vsaj občuti.«

»Kako si vse želi prostosti,« je menila žena. »Gotovo gledata zdaj gozdove in sonce in si mislita, kako lepo bi bilo, če bi letali okoli. — Ko bi jima človek lahko rekel: Zdaj bosta poleteli! — Ali misliš, da se živali tudi pogovarjajo?« je spet vprašala.

»Rekel bi, da se. Na nek način se morajo pogovarjati. Samo najbrž ne tako kakor ljudje.«

Tako sta modrovala. Draš pa je stal zraven in njegove misli so bile daleč od vsega tega. On ni mislil na to, če se ptice pogovarjajo. Vedel je, da imajo vse živali svoj jezik, da prepevajo v tem jeziku. Ptice pojejo, pes laja, krava mucka in čebele brenčijo. Vse to je jezik. Ta čas je mislil nekaj drugega. Vsak čas bodo poletele grlice in potem konec. Tudi o prostosti, o kateri sta Gederjeva modrovala, ni mislil. Ptice so imele svojo prostost, toda prostost je bila potrebna, da so si iskale hrane. Sicer pa sam ni vedel, kaj je prostost. Beli oblaki potujejo po nebu, človek po cestah, ptice letajo po gozdovih in vse to je prostost.

»Izpusti ju,« je rekel Geder.

»Vi ju izpustite,« je odvrnil fant.

Geder je odprl kletko in jo postavil predse v travo. »Bomo videli, kako izletita in kaj bosta počeli.« Z ženo sta napeto gledala v kletko, toda grlici sta čepeli v kotu in še zmenili se nista za odprte duri. Ali niso drobne oči videle teh duri, ali niso verjele, da se ponuja svoboda? Ali pa sploh niso vedele, kaj je svoboda! Mar niso videle zelenih jablan na vrtu, temnega gozda, sinjega neba in žarečega sonca?

»Glej ju!« je ozkliknila Gederica. »Saj menda nočeta ven.«

En sam trenutek je spreletelo Draša: mogoče pa sploh ne bosta hoteli. Pa se je takoj iztreznil: poleteli bosta in se ne bosta nikdar več vrnili. Kaj jima pomeni on! Saj ga morda celo sovražita. Geder je segel po pticah in ju postavil na roko. Pa še zdaj nista hoteli vzleteti.

»Lej, lej,« je rekla spet Gederica. »Tega ne bi mislila. Saj nočeta prostosti. Jaz sem si pa mislila, kako so divje stvari nesrečne, če jih zapreš v kletko.«

Vendar so se oči grlic zdaj izraziteje ozrle po drevju. Draš je opazil: gledale so po vejah, po hiši so se ozrle, po gozdu in po soncu.

»Vreči ju morate v zrak,« je rekel naposled.

Geder je vrgel eno grlico proti vejam, zaprhutala je s perutmi, nekaj časa iskala pripravne veje na jablani in že je obsedela. Druga, ki je ostala na roki, je zrla živahno za njo in naposled je tudi sama sfrfotala s perutmi in se dvignila.

Ta ni sedla na vejo, temveč je našla pot med jablanami in se dvignila visoko v zrak. Zdaj je tudi ona z veje poletela za njo.

Gederjeva sta ostala in vsi trije so zrli za grlicama, ki sta nekaj časa krožili v soncu, kakor ne bi znali poti ali bi se pa radovale te velike slobode. Šele čez čas sta poleteli proti gozdu in tam utonili v jelšah.

»Pa ju ni več,« je rekel Geder.

»Zdaj si najbrž mislita: kako drugače je tu, kakor je bilo v kletki. Bog ve, ali se bosta spomnili naše hiše?«

»Zakaj bi se je spominjali?« je menil Geder. »Če se je pa bosta, se ji bosta vedno izognili.«

Draš je vedel, da se bosta še spomnili na ta dom, toda sem ju ne bo več. Molčal je gozd, ki je skrnil vase grlici, molčali so tudi ljudje. Vse to je bil majhen skromen dogodek, ki ni mogel razburiti te mirne hiše; prinesel pa je vanjo mnogo novega, lepega življenja; bil je dogodek, ki ne bo več zamrl v mislih teh ljudi. Spominjali se bodo teh drobnih, nežnih, molčecih grlic, ki sta lepega nedeljskega jutra poleteli v prostost.

Draš se je zganil.

»Ko bo čas, pridi, da boš pasel,« mu je naročal Geder.

Nič ni rekel, obrnil se je, to pot pa ni hotel v gozd, kakor bi se bal, da bo tam srečal grlici. Zavil je proti hiši in stopil na belo, prašno, mehko cesto, ki je vodila mimo hiše v svet.

Gederica je gledala za njim, ko je odhajal, in en sam trenutek jo je obšlo: tudi on je kakor grlica. Res, nekaj podobnega je imel na sebi.

Fant pa je že stal na cesti. Sonce je razžarilo prah, da je žgal v bose noge, vendar je bila cesta prijetna. Nekaj domačega, lepega je ležalo na njej, nekaj, kar je vabilo iz hiš in ortov, ven, kjer se

cesta razpotegne prek ravnine proti majhnim, z gozdovi poraslim hribom in se izgubi. Ne, cesta nima kraja; nima pravega cilja, ker bi se nekje končala, če bi ga imela.

Ta brezkrajna, brezciljna cesta je bila kriva, da se Draš tistega dne ni več vrnil in ne kdaj kasneje; ni ga bilo, da bi pasel, ni ga bilo, da bi razveseljeval Gederjev dom in preganjal samoto.

Draš se ni vrnil.

Gederjeva nista govorila o tem, ker sta bila sama kriva. Če bi ostali grlici, bi ostal tudi Draš. Vprašanje je, če nista nekoč tudi proti svojemu otroku nekaj takega zagrešila! Ne, tisto je bil drugačen greh, neosebna krivda: bogata nista bila, bede nista znala spremeniti v izobilje, lakote v sitost, koč v grad. Dokler pa reveži tega ne bodo zmogli in znali, toliko časa ne bo njihova krivda, če bodo otroci odhajali po svetu in če bodo mladi umirali.

Ni bil dolgo pri hiši, pa je ubil samoto, ki je prej nju ubijala. Pregnal je dolgočasje, s smehom je okrasil sobo, ne s prešernim, prerazkošnim smehom, temveč s svojevrstnim, mirnim, zadovoljnim, osrečujočim smehom. Ta je znal spremeniti bedo v izobilje in to skromno hišo je spremenil v grad. Nič več ni bilo samote. Dvajset let je čepela v tej hiši, starala se je, kajti tudi samota se stara in raste; kakor slak prerašča cvetje in ga zaduši, tako je preraščala in opletala ona nju.

Nikakih načrtov ni imel fant, to je bilo očitno. Prišel je in se ustavil. Morda so ga premotile pogache, s katerimi mu je bila Gederica postregla, ali kos kokošjega mesa. Mogoče je bil že preveč utrujen, naveličan potovanja. Kakorkoli — ustavil se je, prinesel grlici in z grlicama hotel živeti pod to streho.

Tudi Gederjeva nista imela z njim nikakih načrtov. Še na misel jima ni prišlo, da bi mu vsaj na tihem kar koli obljubila. Saj je nekje živel njun otrok in ta bo podedoval to skromno bogastvo.

Pa vendar sta čutila, da bi se bil fant morda kakor slak ovil njiju in rastel, dokler ne bi sam bil na vsem.

Zdaj je bilo treba pozabiti nanj. Že tisti večer se je vračala samota. V hiši sicer ni bila že scela, kakor prej, zakaj samota je kakor bel oblak na nebu, ki ga zagledaš na daljnem obzorju in si misliš: mogoče ga pa ne bo sem. Pa priplove skoraj neopazno, z rahlimi sapicami.

Grlici pa sta ostali.

To je bilo nepojmljivo. Tisti večer in še naslednji sta Gederjeva nekako pozabila na to majhno zgodbo, ki se je razpletla v njuni hiši; zgodbo med Drašem, grlicama in njima.

(Nadaljevanje)

Trgovsko podjetje

»KOVINA«

Ljubljana, Stritarjeva 7

Telefon: 23-374
20-138

se priporoča za nakup železnine v
svojih specializiranih poslovalnicah:

„KLADIVAR“
Ljubljana, Zaloška 21

„IDEAL“
Ljubljana, Wolfova 8

„PRI KOSI“
Ljubljana, Miklošičeva 15

„VERIGA“
Ljubljana, Celovška 59

„OKOVJE“
Sentvid 91 nad Ljubljano

Ugodne cene!
Solidna postrežba!

GRADBENO
PODJETJE

T E H N I K A

LJUBLJANA, VOŠNJAKOVA 8

izvršuje in projektira vse
vrste inženirskih zgradb

»OLJARNA«

tovarna tehničnih olj
LJUBLJANA, TOVARNIŠKA 48

proizvaja in nudi ricinusovo tehnično
olje, laneno tehnično olje, različne vrste
kvalitetnih ricinusovih in lanenih fir-
nežev, dericin, emulzijsko pasto ter
druge vrste rastlinskih tehničnih olj,
kakor tudi kvalitetne lanene in rici-
nusove pogače

EXPORT

IMPORT

»GRUDA«
ZADRUŽNA POSLOVNA ZVEZA SLOVENIJE

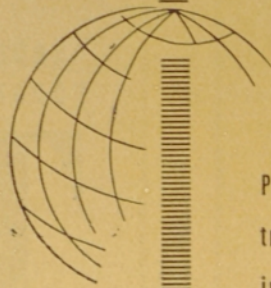
Ljubljana, Titova 19

Telex 03-117 P. O. B. 428
Telegram: Gruda Ljubljana

Zbirna baza Prestranek

izvaža in uvaža

klavno in plemensko živino vseh vrst in pasem:
govedo, konje, prašiče, drobnico itd.
živalske proizvode: meso in mesne izdelke,
mesne konzerve, sir itd.
živinsko krmo: seno, slamo, žitne odpadke,
želod, divjji kostanj itd.

Podjetje za mednarodno
trgovino
in zastopstva
inozemskih tvrdk

» INTERTRADE «

LJUBLJANA, CANKARJEVA 1

Predstavništvo v Zagrebu:
Pod zidom št. 3

Predstavništvo v Beogradu:
Ulica 1. maja št. 30

TELEFON: 21-754

TELEX: 03181

POB 279

